

ODJECI

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE PRESVETOG SRCA ISUSOVA
Školskih sestara franjevnika - SPLIT, Lovret

God. 2009./XXXIX.

Br. 3/154

SADRŽAJ

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE.....	3
PORUKA SV. OCA “Narodi će hoditi u svjetlosti Njegovoj”	4
IZ PROVINCIJALATA	
Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci.....	7
Članice Provincijalnoga kapitula 2010.....	11
Saziv redovitoga provincijalnog kapitula	12
Trajni odgoj – seminari	13
Sa sjednice Provincijalnoga vijeća	14
Obavijesti.....	14
ZBIVANJA I OSVRTI	
Gospodine, što hoćeš da činim?	16
Pozdrav provincijalne predstojnice i otvaranje zborovanja	17
Život je izabran! Lovretske sestre – izvana i iznutra.....	19
Stoljetna baština – poticaj budućnosti	23
Riječ zahvale	30

Slavlje 800. obljetnice franjevačke karizme.....	33
Zagledanost u Raspetoga Krista i otvorenost Evanđelju.....	36
Susret animatora za duhovna zvanja	41
Pročitala sam!	42
JEKA IZ AFRIKE	
Priprema za ulazak u postulaturu	43
Životna priča mog oca.....	44
NAŠI POKOJNICI	
Sestre naše Kongregacije.....	45
PRILOZI	
Iz Zajedno.....	46

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9

Uređuje: s. Marija Petra Vučemilo

tel. 021/ 319-805; faks 021/ 319 358

e-mail: skolske-sestre-franjevke@st.htnet.hr

skype: skolskesestreLovret

www.skolske-sestre-franjevke.hr

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE

Drage sestre!

Svečanim trodnevnim slavljem u Zagrebu smo sredinom mjeseca rujna proslavili 800. obljetnicu Franjevačkog reda. Za zajedničko završno slavlje cjelokupne franjevačke obitelji pripremali smo se, osobno i u našim zajednicama, produbljivanjem franjevačke karizme i poniranjem u otajstvenost Božjeg djelovanja po Franji i po njegovoj braći i sestrama tijekom stoljeća, sve do naših dana i na našim prostorima.

Vrhunac slavlja doživjeli smo osobito za vrijeme euharistijskoga slavlja u zagrebačkoj prvostolnici. Ljudskim su riječima neopisivi titraji Božje milosti, malenosti, zajedništva, radosti i zahvalnosti koje smo snažno u sebi osjećali. Zanosno se pjevala Franjina pjesma hvale Bogu: *Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri, tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki!* Istinsku zahvalnost iskazali smo Gospodinu osobito za dar franjevačkog poziva što ga je Duh Sveti pobudio u Crkvi i obnovili smo svoje zavjete i obećanja da ćemo i mi danas *živjeti u poslušnosti, u čistoći i bez vlasništva te slijediti nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista* (NPr 1,1).

Možda smo više nego ikad dosad “dotakli” veličinu osobnosti i svetosti Asiškoga Siromaška. U sebi smo oživjeli i osvježili sastavnice franjevačkog načina života: biti manji, biti brat i sestra svima, Gospodinu služiti radosno, u svemu nastojati svidjeti se Gospodinu a ne ljudima, dobrom nadvladavati zlo, Bogu uvijek radosna srca uzvraćati za svako dobro, hoditi putovima uzvišenoga siromaštva i poniznosti i biti živa slika Kristova, hraniti se riječju Evanđelja, svakodnevno izricati svoj *Hvaljen budi, Gospodine moj!* za sve što jesam, za sve što susrećem i što podnosim.

Vjerujem da se u svakoj od nas snažnije pobudila želja i odluka da ćemo ponovno započeti služiti Gospodinu Bogu, jer svjesne smo da smo dosada jedva malo napredovale. I doista, po završetku veličanstvenog slavlja ponovno započinjemo svoj put evanđeoskog obraćenja u našoj svakodnevnici. U običnosti naših dana nastavljamo novi hod s Gospodinom kroz vlastite obveze i zadatke.

Potaknute riječima iz propovijedi kardinala Josipa Bozanića produbljujmo, drage sestre, brigu da budemo *redovnički izazov Crkvi i suvremenom čovjeku, poput Franje, koji je ostavio izazove svijeta, pa i izazove Crkve, te postao izazovom svima – i Crkvi i društvu.*

U običajnosti svakodnevnoga života, ondje gdje jesmo, čineći jednostavne malene čine mira i dobra, možemo biti snažan izazov. Svjesne smo svoje krhkosti i nemoći i znamo da smo potrebne Božje jakosti i ljubavi. Zato ćemo uvijek iznova silaziti u vlastito središte gdje Bog stanuje, ponirati u Božje otajstvo i djelovati iz te snage, dati se nositi njegovim Duhom.

Neka nam sveti Franjo izmoli od Gospodina da budemo njegovi istinski nasljedovatelji i pronositelji mira, nade i radosti u ovome svijetu!

Vaša s. Klara

Split, o svetkovini sv. Franje, 2009.

PORUKA SV. OCA

“NARODI ĆE HODITI U SVJETLOSTI NJEGOVOJ” (Otk 21,24)

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2009.

Na ovu nedjelju posvećenu misijama obraćam se nadasve vama, braćo u biskupskoj i svećeničkoj službi, a potom i vama, braćo i sestre svekolikoga Božjega naroda da bih svakoga potaknuo da u sebi oživi svijest o Kristovome misionarskom nalogu – učiniti “učenicima sve narode” (Mt 28,19) na tragu svetoga Pavla, Apostola naroda.

“Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj” (Otk 21,24). Cilj je poslanja Crkve, zapravo, svjetlom evanđelja prosvijetliti sve narode na njihovu povijesnom putu prema Bogu kako bi u Njemu došli do svoga potpunoga ostvarenja i svoga ispunjenja. Moramo osjetiti čežnju i strast da Kristovim svjetlom, koje se odražava na licu Crkve, prosvijetlimo sve narode kako bi se svi sabrali u jednu ljudsku obitelj pod ljubaznim Božjim očinstvom.

Upravo u toj perspektivi Kristovi učenici raspršeni po cijelome svijetu djeluju, trude se, uzdišu pod teretom patnja i daruju život. Ponovno snažno izjavljujem ono što su više puta rekli moji časni prethodnici: Crkva ne djeluje da bi proširila svoju moć ili potvrdila svoju vlast, već da bi svima donijela Krista, spasenje svijeta. Mi ne tražimo ništa drugo nego da se stavimo u službu čovječanstva, osobito onoga koje najviše trpi i koje je odbačeno, jer vjerujemo da je “naviještanje evanđelja ljudima našeg vremena... nesumnjivo služenje kršćanskoj zajednici, ali i svim ljudima” (Evangeliu nuntiandi, 1) koji “znadu za uistinu čudesne pobjede, ali su, kako se čini, izgubili osjećaj za najviše stvari i za sam život” (Redemptoris missio, 2).

1. Svi su narodi pozvani na spasenje

Zaista, cijelo čovječanstvo ima radikalni poziv vratiti se svome izvoru – Bogu, u kojemu će jedino pronaći svoje konačno ispunjenje po uspostavljanju svih stvari u Kristu. Raspršenost, raznoličnost, sukob, neprijateljstvo bit će primirene i pomirene po krvi Križa, te privedene jedinstvu.

Novo jedinstvo već je počelo uskrsnućem i uzdignućem Kristovim, koji sve stvari privlači k sebi, obnavlja ih, čini dionicima vječne Božje radosti. Plod novoga stvaranja već sja u našem svijetu te užije, premda usred proturječja i patnjâ, nadu u novi život. Poslanje je Crkve “zaraziti” nadom sve narode. Zbog toga Krist poziva, opravdava, posvećuje i šalje svoje učenike da naviještaju Božje kraljevstvo, kako bi sve nacije postale Božji narod. Samo se u takvome poslanju razumije i potvrđuje pravi povijesni put čovječanstva. Sveopće poslanje mora postati osnovna konstanta života Crkve. Naviještati evanđelje za nas mora biti, kao što je prije bilo za apostola Pavla, neminovna i prvotna obveza.

2. Crkva hodočasnica

Sveopća Crkva, bez zapreka i bez granica, osjeća se odgovornom za navještaj evanđelja pred cijelim narodima (usp. Evangeliu nuntiandi, 53). Ona, kvasac nade po sebi, mora nastaviti Kristovo služenje svijetu. Njezino poslanje i njezina služba nisu po mjeri materijalnih potreba ili pak onih duhovnih koje se iscrpljuju u okviru vremenskoga postojanja, već transcendentalnoga spasenja koje se ostvaruje u Božjem kraljevstvu (usp. Evangeliu nuntiandi, 27). To Kraljevstvo, premda je u svojoj potpunosti eshatološko i nije

od ovoga svijeta (usp. Iv 18,36), također je u ovome svijetu i u njegovoj povijesti snaga pravednosti, mira, prave slobode i poštivanja dostojanstva svakoga čovjeka. Crkva hoće preobraziti svijet navještajem evanđelja ljubavi “koje uvijek iznova rasvjetljuje svijet obavijen tamom i daje nam hrabrosti potrebne za život i djelovanje... i da tako omogućimo da Božje svjetlo uđe u svijet” (Deus caritas est, 39). I ovom Porukom također pozivam sve članove i ustanove Crkve na to poslanje i služenje.

3. Missio ad gentes

Zato je poslanje Crkve pozvati sve narode na spasenje što ga ostvaruje Bog po svome utjelovljenome Sinu. Potrebno je stoga obnoviti zauzimanje za naviještanje evanđelja koje je kvasac slobode i napretka, bratstva, jedinstva i mira (usp. Ad gentes, 8).

Želim “još jednom potvrditi da zadaća naviještanja evanđelja svima ljudima tvori temeljno poslanje Crkve” (Evangelii nuntiandi, 14), da je to zadaća i poslanje što ga velike i duboke promjene sadašnjega društva čine još nužnijima. U pitanju je vječno spasenje osoba, što je svrha i samo ispunjenje ljudske povijesti i svemira. Potaknuti i nadahnuti Apostolom naroda, moramo biti svjesni da Bog ima brojni narod u svim gradovima kojima su prošli i današnji apostoli (usp. Dj 18,10). Naime, “za vas je ovo obećanje i za djecu vašu i za sve one izdaleka, koje pozove Gospodin Bog naš” (Dj 2,39).

Cijela se Crkva mora zauzimati u *missio ad gentes* sve dok se u potpunosti ne ostvari spasenjska Kristova vlast: “Sad još ne vidimo da mu je sve podloženo” (Heb 2,8).

4. Pozvani na evangelizaciju i po mučeništvu

Na ovaj dan posvećen misijama, u molitvi se spominjem onih koji su svoj život učinili isključivim posvećivanjem djelu evangelizacije. Posebno se spominjemo onih mjesnih Crkava i onih misionara i misionarki koji svjedoče i šire Kraljevstvo Božje pod progonstvom, izloženih različitim ugnjetavanjima koja se protežu od društvene diskriminacije do zatvora, od mučenja do smrti. Nije mali broj onih koji su ovaj čas ubijeni zbog svoga “Imena”. Još je uvijek užasno aktualno ono što je napisao moj časni prethodnik, papa Ivan Pavao II: „Jubilejski spomen otvorio je iznenađujuće prizorište pokazujući naše vrijeme izrazito bogato svjedocima koji su na ovaj ili onaj način znali živjeti evanđelje u prilikama neprijateljstva i progonstva, često do pružanja najuzvišenijega dokaza krvlju” (Novo millennio ineunte, 41).

Zapravo, sudjelovanje u Kristovu poslanju obilježava također i život navjestitelja evanđelja, kojima je namijenjena ista sudbina kao i njihovom Učitelju. “Sjećajte se riječi koju vam rekoh: 'Nije sluga veći od svoga gospodara.' Ako su mene progonili, i vas će progoniti” (Iv 15, 20). Crkva staje na isti put i sama podnosi Kristovu sudbinu jer ne djeluje na osnovi ljudske logike ili računajući na silu već slijedeći put Križa, pretvarajući se – u sinovskoj poslušnosti Ocu – u svjedoka i suputnika ovoga čovječanstva.

Drevne Crkve, kao i one što su nedavno osnovane, podsjećam da ih je Gospodin postavio kao sol zemlje i svjetlo svijeta, da su pozvane naviještati Krista, Svjetlo naroda sve do na kraj zemlje. *Missio ad gentes* - poslanje k narodima - mora predstavljati prioritet njihovih pastoralnih planova.

Papinskom misijskom djelu ide moja zahvala i moje ohrabrenje zbog neophodno potrebnog djelovanja što ga jamči u oživljavanju, misijskoj formaciji i gospodarskom pomaganju mladim Crkvama. Preko tih papinskih ustanova na čudesan se način razmjenom darova

ostvaruje zajedništvo među Crkvama u uzajamnoj skrbi i zajedničkome misionarskom planiranju.

5. Zaključak

Misijski poticaj uvijek je bio znak životnosti naših Crkava (usp. *Redemptoris missio*, 2). Međutim, potrebno je ponovno potvrditi da je evangelizacija djelo Duha, te da je i prije nego što je djelovanje svjedočenje i isijavanje Kristova svjetla (usp. *Redemptoris missio*, 26) od strane mjesne Crkve, koja šalje svoje misionare i misionarke da bi izašla izvan svojih granica. Zato od svih katolika tražim da mole Duha Svetoga da u Crkvi poveća strast prema poslanju širenja Božjega Kraljevstva i da podupiru misionare, misionarke i kršćanske zajednice zauzete na prvoj crti u tome poslanju, ponekad u neprijateljskim okruženjima progonstva.

Istodobno pozivam sve da daju vjerodostojni znak zajedništva među Crkvama ekonomskom pomoću, osobito u razdoblju krize kroz koje prolazi čovječanstvo kako bi mlade Crkve došle u položaj da narode prosvijetle evanđeljem ljubavi.

Neka nas u našem misijskom djelovanju vodi Djevica Marija, zvijezda nove evangelizacije, koja je na svijet dala Krista, postavljenog za svjetlo naroda, da donese spasenje “do nakraj zemlje” (Dj 13,47).

Svima moj blagoslov!

Iz Vatikana, 29. lipnja 2009.

IZ PROVINCIJALATA

Br. 121/2009.

Split, 28. kolovoza 2009.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci

Drage sestre!

Dostavljamo vam teme mjesečnih duhovnih obnova i odgojno-obrazovnih sastanaka koje je prema Provincijskome planu za 2009./2010. godinu pripremila provincijsko Vijeće za duhovnost.

Zajedno – u duhu sv. Franje okvirna je tema koju ćemo produbljivati tijekom sljedeće radne godine. I prethodnih godina u svrhu našega trajnoga odgoja crpile smo na izvorima franjevačke duhovnosti. Nakon svečane proslave 800. obljetnice početka franjevačke karizme u mjesecu rujnu, vjerujem da ćemo ovoj temi pristupiti s puno više radosti i želje da svoje svakodnevno *biti zajedno* u vlastitim zajednicama i u susretu sa svakim čovjekom, živimo *u duhu sv. Franje*. Franjo je doživljavao da mu je sam Gospodin darovao braću (usp. Opr, 16). I naš život u zajednici, *prije negoli je ljudski plan, je plan Boga koji želi priopćiti svoj život zajedništva* (BŽ 7). Bog nas daruje jedne drugima, u našoj individualnosti i svojoj različitosti.

Svima nam je, drage sestre, jasno da se zajedništvo, bratstvo/sestrinstvo ne može stvoriti nikakvim nametanjem. To se ne može narediti. Ono uvijek nastaje i raste ako mi to hoćemo. Ono se ostvaruje nutarnjom snagom i nastojanjem svake od nas, ako se otvorimo ljubavi Božjoj, ako *u sebi trajno izgrađujemo stan i prebivalište Gospodinu* (NPr 22,27). U tom svjetlu možemo ponovno osvjetliti smisao održavanja naših mjesečnih sastanaka i duhovnih obnova i dati im pravo mjesto i važnost u našem životu.

Dobro pripremljeni i vođeni odgojno-obrazovni sastanci mogu nam uvelike pomoći u izgradnji našega zajedništva unutar konkretne zajednice, zajednice u kojoj živimo. Svakako, u tu zajednicu potrebno je nesebično unositi, uložiti ono što jesmo i što možemo; materijalna dobra i duhovna iskustva, talente i nadahnuća, kao i apostolske ideale i karitativno služenje (usp. VC 42).

Obnovljenom evanđeoskom snagom, na tragu gesla našega stoljetnoga jubileja *Život biraj!*, možemo ponovno započeti svoj hod u povijesti, udahnjujući novi život našim zajednicama i izgradnji bratskih odnosa sa svim ljudima.

U tim mislima sve vas srdačno pozdravljam!

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

ZAJEDNO - U DUHU SV. FRANJE

Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci 2009./2010.

Samo zajedno nam je živjeti ili – umirati... Birajmo život!

Provincijski plan, str. 20

Listopad

Franjevačko redovničko zajedništvo

Zajedništvo, u: *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1993.

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda, pogl. 7.

Konstitucije, pogl. 3.

Bratski život u zajednici, Rim-Zagreb, 1994., br. 7-10.

Fra Kajetan Esser, *Početak i svrha franjevačkoga reda*, Split, 1983., str. 44-48.

Anton Rotzetter – Thaddée Matura, *Živjeti Evanđelje s Franjom Asiškim*, Zagreb, 1984., str. 64-66.

Studeni

Sestrinski život usidren u Evanđelju

Vita consecrata, br. 42; 51; 95.

Anton Rotzetter – Thaddée Matura, *Živjeti Evanđelje s Franjom Asiškim*, Zagreb, 1984., str. 31 (br. 20); 45-61.

Fra Kajetan Esser, *Početak i svrha franjevačkog reda*, Split, 1983., str. 133-140.

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda svetoga Franje. Zbornik radova sa seminara Zagreb, 1987., str. 68-74; 94.

Kajetan Esser, *Opomene svetoga Franje*, Zagreb, 1995., str. 68-73; 84-89.

Oporuka sv. Franje, u: *Spisi sv. Franje i sv. Klare*, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005., str. 70, redak 16-18.

Toma Čelanski, *Životopis svetog Franje Asiškog. Prvi životopis*, t. 22.

Zajednica u Kristu – Jedno srce i jedna duša. Zaključni dokument Plenarnoga vijeća i susreta odgojiteljica, Asiz, 1996., str. 5.

Prosinac

Neka u sebi trajno izgrađuju stan i prebivalište Gospodinu

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda svetoga Franje. Zbornik radova sa seminara, Zagreb, 1987., str. 89; 92-93; 99-104.

Opomene: 8., 16., 17., u: Spisi sv. Franje i sv. Klare, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005.

Nepotvrđeno pravilo, pogl. 11., u: Spisi sv. Franje i sv. Klare, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005.

Toma Čelanski, Životopis svetog Franje Asiškog, Drugi životopis, t. 131.-134.

Siječanj

Sestre kao dar - obogaćivanje različitošću darova i dobi

Oporuka sv. Franje redak 16-18; Nepotvrđeno pravilo, br. 10; Opomene 18 i 25, u: Spisi sv. Franje i sv. Klare, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005.

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda svetoga Franje. Zbornik radova sa seminara, Zagreb, 1987., str. 129-135.

Toma Čelanski, Životopis svetog Franje Asiškog. Prvi životopis, t. 17., 31., 51., 102.; Drugi životopis, t. 175.-177.; 191.-192.

Anton Rotzetter – Thaddée Matura, Živjeti Evanđelje s Franjom Asiškim, Zagreb, 1984., str. 40-41 (br. 28); str. 68-69 (br. 52).

Luigi Guccini, Karizma osoba i zajednica u redovničkom životu, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, str. 16-18.

M. Similijana Kodrič - B. Natalija Palac, Školske sestre franjevke Krista Kralja, povijest – poslanje – život, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., str. 39-40; unutarnja korica knjige.

Veljača

Osobni ulog – uvjet za život zajedno

Iv 12, 20-33

Opomene 11., 13., 14., 15., u: Spisi sv. Franje i sv. Klare, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005.

Toma Čelanski, Životopis svetog Franje Asiškog, Drugi životopis, 146. poglavlje t. 85., 194.

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda svetoga Franje. Zbornik radova sa seminara, Zagreb, 1987., str. 136-140.

Anton Rotzetter – Thaddée Matura, Živjeti Evanđelje s Franjom Asiškim, Zagreb, 1984., str. 62-67.

S. Dr. Amabilis Solar, Majka Franciska Antonija Lampel i njezina ustanova, Cetinje, 2002., str. 18., 21-25.

Ožujak

Doprinos umiranju ili oživljavanju zajednice

Voljela bih da se ova kuća ne sagradi kad u njoj ne bi vladao pravi redovnički duh.
s. Ladislava Kalinšek

Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskog reda, pogl. 1., t. 1. i pogl. 3.

Konstitucije, pogl. 2.

S. Dr. Amabilis Solar, *Majka Franciska Antonija Lampel i njezina ustanova*, Cetinje, 2002., str. 29-31.

M. Similijana Kodrič - B. Natalija Palac, *Školske sestre franjevske Krista Kralja, povijest – poslanje – život*, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., str. 60.

Toma Čelanski, *Životopis svetog Franje Asiškog. Prvi životopis*, t. 36-41.; 91-93.; 103.; *Drugi životopis*, t. 195.

Posljednja volja što ju je sveti Franjo napisao svetoj Klari, u: *Spisi sv. Franje i sv. Klare*, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005., str. 75.

Travanj

Rad kao milost

Način služenja i rada, str. 40.; O načinu rada, str. 63.; Opomena 28., u: *Spisi sv. Franje i sv. Klare*, Mostar-Zagreb, Ziral, 2005.

S. Dr. Amabilis Solar, *Majka Franciska Antonija Lampel i njezina ustanova*, Cetinje, 2002., str. 7.

Anton Rotzetter – Thaddée Matura, *Živjeti Evanđelje s Franjom Asiškim*, Zagreb 1984., brojevi: str. 93-94; 104.

Fra Kajetan Esser, *Početak i svrha franjevačkog reda*, Split 1983., str. 98-102.

M. Similijana Kodrič - B. Natalija Palac, *Školske sestre franjevske Krista Kralja, povijest – poslanje – život*, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., 2. Zajednički život, str. 131-132.

S. Berhmana Rozarija Nazor, *Lovretske sestre*, Split, 1986., Rad sestara, str. 38.

Svibanj

Franjin način života po Evanđelju – izazov ženama za zajedničko poslanje

P. Etzi, *Iuridica franciscana*, Monografski prohod XV. Najstarija povijesna svjedočanstva o trećoredcima koji su živjeli zajedno, Split, FIKM, 2009.

Osnovni tečaj o franjevačkoj misionarskoj karizmi, Lekcija 2; Lekcija 22, str. 17-24.

Br. 123/2009.

Split, 5. rujna 2009.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Članice Provincijalnoga kapitula 2010.

Na sjednici Provincijalnoga vijeća od 5. rujna 2009. godine, prema tt. 144. i 146. Konstitucija i t. 57. Statuta Provincije te prema ishodu glasovanja za izbor zastupnica na provincijalnom kapitolu utvrđeno je da su sljedeće sestre članice Provincijalnoga kapitula koji će se održati u Splitu, u provincijalnom središtu od 10.-14. veljače 2010. godine.

Članice po službi:

- s. Klara Šimunović, provincijalna predstojnica
- s. Mirja Tabak, provincijalna zamjenica
- s. Andrea Nazlić, savjetnica
- s. Bonifacija Barun, savjetnica
- s. Ljiljanka Marić, savjetnica
- s. Marija Petra Vučemilo, provincijalna tajnica
- s. Senka Jenjić, provincijalna ekonomica
- s. Karolina Bašić, odgojiteljica novakinja
- s. Erika Dadić, odgojiteljica novakinja u DR Kongu
- s. Mirabilis Višić, zastupnica sestara u DR Kongu
- s. Judita Čovo, prethodna provincijalna predstojnica

Članice po izboru:

- s. M. Rebeka Anić
- s. M. Ljiljana Todorić
- s. M. Nedjeljka Milanović-Litre
- s. M. Anka Cvitković
- s. M. Leonka Bošnjak-Čovo
- s. M. Franka Babić
- s. M. Radoslava Bralo
- s. M. Jasna Kasalo
- s. M. Natanaela Radinović
- s. M. Mihelina Čirjak
- s. M. Jelena Lončar
- s. M. Luca Petrović
- s. M. Bernarda Župić
- s. M. Klaudija Todorić
- s. M. Milka Čotić
- s. M. Rita Maržić
- s. M. Margarita Marušić
- s. M. Dominika Grgat
- s. M. Jozefa Lučić
- s. M. Danijela Kovačević

s. M. Lujza Plavša
s. M. Kruna Plazonić

Konačni popis članica kapitula za iduće šestogodište bit će utvrđen nakon izbora nove provincijalne uprave i nakon imenovanja tajnice, ekonome, odgojiteljica novakinja i zastupnice sestara u DR Kongu.

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

Br. 130/2009.

Split, 12. rujna 2009.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Saziv redovitoga provincijalnog kapitula

Drage sestre!

Dostavile smo vam popis članica kapitula utvrđen na sjednici Provincijalnoga vijeća od 5. rujna t. g., prema ishodu glasovanja sestara cijele Provincije.

Ovim pismom, sukladno našim Konstitucijama, t. 149,

SAZIVAM
REDOVITI PROVINCIJALNI KAPITUL

koji ćemo slaviti od 10. do 14. veljače 2010. godine u provincijalnom središtu u Splitu, Lovretska 9.

Na kapitolu ćemo sagledati život i djelovanje u Provinciji tijekom proteklog šestogodišta, izabrati novo Provincijalno vijeće te tražiti prikladna sredstva, putove i načine kako bismo *mogle bolje vršiti i vjerno slijediti stope Gospodina našega Isusa Krista* (Pravilo i život, 25).

Osobnom i zajedničkom molitvom uključimo se u pripremu i slavljenje kapitula. Molitvu sv. Franje *Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože...* možete uvrstiti u svakodnevnu molitvu zajednice ili odabrati neku drugu prikladnu molitvu za uspjeh kapitula.

Neka nas prati mir i dobro!

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

Br. 136/2009.

Split, 22. rujna 2009.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Trajni odgoj – seminari

Drage sestre!

Dostavljamo vam raspored seminara koje prema planu trajnoga odgoja upriličujemo za sve sestre.

Voditelj: fra Vlatko Badurina

Tema: *Podržavati žar u sebi, duhovno-psihološki vid*

Voditelj: fra Domagoj Runje

Tema: *Podržavati žar u sebi, biblijski vid*

1. Zadar, 17. i 18. listopada 2009., fra Vlatko Badurina
2. Split, 20. i 21. listopada 2009., fra Vlatko Badurina
3. Zagreb, 24. i 25. listopada 2009., fra Domagoj Runje
4. Split, 14. i 15. studenoga 2009., fra Domagoj Runje
5. Zagreb, 28. i 29. studenoga 2009., fra Vlatko Badurina

Seminari počinju prvoga dana ujutro u 9 sati a završavaju drugoga dana navečer. Sudjelovanje je potrebno prijaviti predstojnici u kući u kojoj se seminar održava.

Odgovorne smo, drage sestre, za darove koje smo primile, za životni polet, za dar franjevačkoga poziva, za molitveni žar, za apostolsku revnost. Ako zanemarimo primljeni žar, on se gasi i Netko će nas pitati *zašto?* Ako ga potpirujemo, on će postajati sve snažniji, na korist nama samima, a i drugima. Netko će nam reći: *Valjaš, slugo dobri i vjerni...* (Mt 25,21). Jedan od načina podržavanja žara u sebi je i sudjelovanje na seminarima. Stojimo uvijek pred izborom. Pitanja koja nam se postavljaju, sadržaji koje primamo prava su prilika da se iznutra obogatimo i da pokrenemo u sebi snage koje možda drijemaju. S više žara lakše se pokrećemo. S više svjetla bolje vidimo. Upoznajimo se neprestano, dublje, da budemo sve više raspoložive za Božju Riječ. Neka nam Riječ Božja bude svjetlo, žar i snaga!

s. Klara Šimunović, provinc. predstojnica

SA SJEDNICE PROVINCIJALNOGA VIJEĆA

Na sjednici Provincijalnoga vijeća održanoj u Splitu 5. rujna 2009. godine učinjen je osvrt na događanja u zajednici od prošle sjednice: III. zborovanje sestara i predstavljanje zbornika *Stoljetna baština*, primopredaja službe kućnih predstojnica u zajednici u Zagrebu, Jordanovac 55, i u Trpnju, te primopredaju službe ravnateljice dječjeg vrtića Jordanovac u Zagrebu.

Razmotrena je i povoljno riješena molba s. Lidije Bernardice Matijević za obnovu zavjeta. S. Lidija će zavjete obnoviti na svetkovinu sv. Franje u Splitu.

Razmotrene su i povoljno riješene molbe za ulazak u novicijat postulantkinja: Pascaline Kavugho i Brigitte Machumu. Novicijat će započeti uoči svetkovine sv. Franje u kući odgoja u Ngubi u Bukavu.

Razmotrena je i povoljno riješena molba za polaganje prvih zavjeta novakinje s. Justine Kavugho Vumilia. Svečanost prvih zavjeta bit će na svetkovinu sv. Franje u Ngubi u Bukavu.

Na temelju zapisnika sastanka Misijskoga vijeća od 10. kolovoza 2009. vijeće je upoznato sa stanjem u zajednici sestara u DR Kongu.

Utvrđen je dio termina ovogodišnjih seminara za sve sestre na temu *Podržavati žar u sebi* koje će predvoditi fra Vlatko Badurina. Preostali turnusi utvrdit će se naknadno.

Na temelju zapisnika Povjerenstva za otvaranje glasovnica i prebrojavanje glasova Vijeće je upoznato s ishodom glasanja za izbor kapitularka za Provincijalni kapitul za sljedeće šestogodište. Prema t. 144. Konstitucija i t. 61. Statuta provincije utvrđen je popis kapitularka, članice po službi i članice po izboru, za Redoviti izborni kapitul koji će biti od 10. do 14. veljače 2010. godine.

Odlučeno je da se svim sestrama dostavi molitva sv. Franje *Svemogući, pravedni i milosrdni Bože...* koju će sestre zajednički moliti za uspjeh kapitula.

Razmotreni su pristigli dopisi Vrhovnoga vijeća, VFZ-a i HUVRP.

s. Marija Petra Vučemilo, provinc. tajnica

OBAVIJESTI

Bolesne sestre

U zadnje vrijeme na bolničkom liječenju bile su s. Hedviga Bandić, s. Andrea Nazlić i s. Nada Masnić. S. Hijacinta Vucić je iz Zagreba prevezena na bolesnički kat provincijalne kuće u Splitu.

Početak postulature

Dana 2. kolovoza 2009. godine u kući odgoja u Ngubi u Bukavu odgojno razdoblje postulature započele su Brigitte Ciza Ntumwa i Fazila Kanjere Karambu.

Obnova zavjeta

Dana 2. kolovoza 2008. godine u Bukavu u našoj zajednici u Muhungu, na blagdan Gospe od Anđela zaštitnice zajednice, obnovile su zavjete na jednu godinu: s. Anoalite Kavira Pendeza, s. Marie-Louise Kaswera, s. Clara Agano Kahambu, s. Espérance Casinga, s. Emilienne Nankafu i s. Christine Kavira Muhimwali.

Nova kandidatkinja

Dana 15. rujna ove godine u kandidaturu u Splitu primljena je djevojka Dragica Karlić. Dragica je rođena 1974. godine u Bosanskom Šamcu. Posljednjih godina živjela je i radila u Frankfurtu.

Susret animatora za duhovna zvanja

U organizaciji Vijeća za sjemeništa i zvanja HBK i HKVRP i HUVRP u Duhovnom centru Karmel sv. Ilije u Buškom Blatu je 25. i 26. rujna ove godine održan susret animatora za duhovna zvanja. Tema susreta bila je *Mjesto i uloga crkvenih pokreta u pastoralu duhovnih zvanja*. Iz naše zajednice na susretu je sudjelovala s. Karolina Bašić.

ZBIVANJA I OSVRTI

GOSPODINE, ŠTO HOĆEŠ DA ČINIM?

III. zborovanje sestara

U subotu, 1. kolovoza, u provincijalnom središtu u Splitu, na temu *Gospodine, što hoćeš da činiš?* održano je III. zborovanje sestara, koje se prema Statutima provincije održava jednom u šestogodištu uz blagdan sv. Marije Anđeoske. Uz brojne naše sestre, nas oko 150, sudjelovale su i naše sestre iz mariborske i sarajevske provincije, iz rimske regije, te sestre dominikanke. Zborovanje je otvorila i riječ dobrodošlice svima izrazila provincijalna predstojnica s. Klara Šimunović.

Tom prigodom predstavljen je zbornik *Stoljetna baština 1904.-2004.*, zbornik radova sa simpozija u prigodi proslave 100. obljetnice dolaska prvih naših sestara iz Maribora u Split. Zbornik su predstavile s. Željka Dramac, članica Bosansko-hrvatske provincije iz Sarajeva i s. Katarina Maglica, dominikanka iz Korčule, a o nastanku zbornika i riječ zahvale svima koji su doprinijeli njegovu izdavanju izrekla je s. Marija Petra Vučemilo. S. Željka je iznijela opći prikaz zbornika koji je nasloвила *Život je izabran. Lovretske sestre – izvana i iznutra*. S. Katarina govorila je na temu *Stoljetna baština – poticaj budućnosti*.

Zbor lovretske sestre pod ravnanjem s. Mirje Tabak, uz klavirsku pratnju s. Nedjeljke Milanović-Litre i s. Lidije Bernardice Matijević, popratio je predstavljanje s nekoliko skladbi.

Euharistijsko slavlje točno u podne predvodio je fra Mijo Džolan, član franjevačke provincije Bosne srebrne, a uz njega je suslavio fra Ante Bilokapić, gvardijan franjevačkog samostana na Dobrome.

Slavlje je nastavljeno zajedničkim objedom u velikoj samostanskoj dvorani. Za bogat i lijepo dekoriran stol pobrinule su se sestre lovretske zajednice.

Pozdrav provincijalne predstojnice i otvaranje zborovanja

Drage sestre!

Sve vas najsrdačnije pozdravljam Franjinim pozdravom: *Gospodin vam dao mir!*

Sabrane smo danas iz gotovo svih naših zajednica u Hrvatskoj i Njemačkoj. S nama je i naša dugogodišnja misionarka s. Blaženka Barun iz misije u DR Kongu.

Posebna mi je radost pozdraviti prisutne sestre iz drugih provincija naše Kongregacije. Srdačno pozdravljam s. Bernardku Stopar, provincijalnu zamjenicu iz mariborske provincije i s. Bernardu Gostečnik. Prisutnost sestara iz Slovenije u nama uvijek obnavlja i učvršćuje korjenitu povezanost s matičnom provincijom.

Drago mi je da su s nama s. Ivanka Mihaljević, provincijalna predstojnica bosansko-hrvatske provincije i s. Željka Dramac. S izrazima zahvalnosti pozdravljam s. Željku koja će nam govoriti o Zborniku.

Raduje nas i nazočnost s. Vjekoslave Naranča i s. Anemarije Jurić iz Rimske regije.

S velikim zadovoljstvom pozdravljam među nama prisutne sestre dominikanke i zahvaljujem s. Katarini Maglica da je prihvatila sudjelovati u predstavljanju zbornika.

Naše današnje okupljanje ima višestruko značenje: zborovanje sestara, obilježavanje 800. obljetnice franjevačke karizme i predstavljanje zbornika *Stoljetna baština*.

Nadahnuće za okupljanje svih sestara na zborovanje crpemo iz prvobitne prakse našega Oca Franje i njegove braće.

Kad je bilo samo osmero braće, Franjo ih je poslao *po nalogu svete poslušnosti* po dvojicu na sve strane svijeta da naviještaju obraćenje. Uskoro je čeznuo da ih ponovno vidi i molio je Boga da se vrate. Tako su se ponovno našli zajedno. Poslije je ta praksa prerasla u redovita zborovanja, tj. kapitule. Ali nastavilo se i s okupljanjem sve braće, kasnije po provincijama.

Svakako je najznačajnije okupljanje velikog broja braće, ono kad je Franjo pet godina prije preminuća, godine 1221., pozvao svoju braću u Porcijunkulu u Asiz. Sa svih strana skupilo ih se, prema pisanju u Cvjetićima, pet tisuća. Zbog nedostatka smještaja, noćili su pod vedrim nebom, na prostirkama od rogoza. Po tome je okupljanje nazvano *Kapitul na rogožinama* (Cvjetići, 18).

Prema nekim zapisima, na jednom kapitolu Manje braće (čini se da se radi o kapitolu godine 1218.) bio je nazočan i sv. Dominik. Bilo je na tisuće braće. Dominik se čudio da tolikoj braći nije ništa manjkalo, premda uopće nisu brinula za sljedeći dan. Kao da se sam Gospodin pobrinuo za sve potrebno preko darežljivih vjernika. Kaže se da je Dominik nakon toga svojoj braći veoma preporučio siromaštvo (usp. K. Esser, *Početak i svrha franjevačkog reda*, str. 60).

Franjevačka zborovanja su uvijek odražavala svečanost susreta, radost zajedništva, pridonosila su nutarnjem i vanjskom rastu zajedničkoga života i uvijek nanovo budila u njima doživljaj međusobne pripadnosti. I prema vani njihovo zajedništvo je popimalo vidljivo obilježje, davali su svjedočanstvo radosnog života po Evanđelju.

Iskreno želim da i ovo naše zborovanje bude snažan trenutak zajedništva i poticaja za svaku od nas.

Ovogodišnje naše zborovanje događa se u ozračju slavlja 800. obljetnice franjevačke karizme. U skladu s tim je i moto našega susreta: *Gospodine, što hoćeš da činim?*

Ovo se Franjino pitanje navodi na početku njegova obraćenja, kada je Krist s križa u crkvi sv. Damjana progovorio Franjinu srcu i objavio mu snagu Božje ljubavi prema ljudima. Kristov pogled s križa promijenio je Franjin pogled: vidio je drugu stranu društva u kojem je živio, vidio je siromahe, malene, gubavce. Do toga trenutka je prolazio pokraj njih, nije ih gledao ni prepoznavao. Događajem u crkvi sv. Damjana u Franjinu životu dogodila se korjenita promjena osobito na razini odnosa prema ljudima i prema stvorenjima. Njegov život postao je nova, *priopćiva prisutnost* ljudima, Crkvi i svijetu.

Franjo se gotovo stalno propitivao što Gospodin od njega hoće. Prisjetimo se dileme, želi li se posvetiti samo molitvi ili i propovijedanju; zatim kad je bratstvo poraslo brojem, kad su braća počela graditi nastambe, kad su odlazili u druge zemlje, ili ono pred kraj života kad je predao vodstvo zajednice drugima koji nisu dijelili u potpunosti isti duh. Tada je osjećao veliku tjeskobu. Nije znao više što Bog od njega hoće, povukao se u samoću, siromašan kakav nikad do tada nije bio, i primio je utjehu u potpunom povjeravanju Reda Gospodinu.

Gospodine, što hoćeš da činim? Znamo iz iskustva da se to pitanje rađa iz same naravi duhovnoga života, iz susreta s Kristom, iz želje da Gospodinu u poniznosti služimo, da ga ljubimo u bližnjima. Sam Duh se u nama zauzima, on hoće da činimo ono što je Bogu milo, hoće da izgrađujemo našu zajednicu, da izgrađujemo civilizaciju ljubavi i opraštanja.

Duha Gospodnjega i njegovo sveto djelovanje i danas, na ovom našem skupu, želimo slušati. Što trebam činiti, ja osobno, u ovome životnome trenutku, u ovome suvremenome svijetu?

Sestre koje su nam prethodile odgovarale su, prema svojim mogućnostima i spoznajama, u svome vremenu. Iz minule povijesti želimo čuti poticaje za danas i za budućnost.

Velika nam je radost da imamo u rukama pisanu riječ iz života naše zajednice, zbornik *Stoljetna baština*, djelo brojnih autora, uglavnom naših sestara.

U iskrenoj zahvalnosti svima koji su na bilo koji način pridonijeli u pripremi zbornika, i koji će danas to učiniti predstavljanjem, otvaram naše III. zborovanje!

s. Klara Šimunović, provincijalna predstojnica

Život je izabran! Lovretske sestre – izvana i iznutra

Život je izabran! Rečenicu iz recitala s. Judite izabrala sam za naslov prikaza zbornika, jer izražava prošlost i sadašnjost, a za budućnost obvezuje i ispunja nadom. Podnaslov *Lovretske sestre – izvana i iznutra* izabrala sam jer naslovi u zborniku obuhvaćaju razdoblje od dolaska sestara u Split, ne samo od nastanka Provincije. Ne mogu ovdje izreći sva svoja zapažanja i doživljaje svake pojedine teme sadržane u zborniku. Pokušat ću dati opći prikaz, što mi je i zadano.

Zahvaljujem s. Klari Šimunović, provincijalnoj predstojnici, na pozivu da predstavim knjigu koju imamo u rukama, zbornik *Stoljetna baština*. Promovirati knjigu za Školske sestre franjevke je sigurno razlog dostojan slavlja i okupljanja. Ako su je, k tomu, same i priredile, možemo reći i napisale, to je doista razlog za slavlje, za vaše zborovanje danas uoči blagdana Gospe od Anđela. Drago mi je što sam sudionica i što je ovdje i moja provincijalna predstojnica s. Ivanka. Osim što i na ovaj način živimo našu međuprovincijsku povezanost, održavamo povijesne veze Bosne i Hrvatske, a s ponosom moram istaknuti vezu Splita i Jajca, jer sam rođena i odrasla u Jajcu, otkuda je i Stanica, prva darovateljica samostana sv. Ciprijana u Splitu.

Sadržaj zbornika čitala sam s velikim zanimanjem i znatiželjom i raduje me što sam na ovaj način bar nazrela život i stvarnost ove Provincije. Obogaćena sam novim saznanjima o životu naših sestara u Splitu kroz jedno stoljeće. Zašto kažem sadržaj zbornika? Zato što sam imala u rukama sadržaj zbornika koji još nije bio u koricama. Ne smatram to velikim nedostatkom. Sada mogu s uvjerenjem reći da sadržaj zaslužuje da zbornik bude ovako raskošno opremljen. U rukama imamo dobro uređenu i vrijednu knjigu i čestitam urednici i svima koji su zaslužni za vanjski izgled knjige. Omot diskretnoga dizajna sugerira njezinu nutrinu i privlači pogled. Na 528 stranica ispisano je stoljeće života. Ilustrirana je vrijednim i dragocjenim dokumentima, fotografijama starim i novim.

Zbornik je plod, svjedočanstvo simpozija koji je održan prije pet godina, o 100. obljetnici dolaska sestara u Split. Sadrži dvadeset izlaganja sa simpozija. *Stoljetni život ove Zajednice zasigurno ne bi obuhvatile mnoge knjige*, u predgovoru je napisala s. Klara. *Ovo je sjećanje na značajne događaje života i rasta zajednice*. S obzirom da vaša Provincija već od 1986. ima pisanu povijest, ovaj zbornik je vrijedan doprinos pisanjima vaše Provincije. Sadrži vrijedne tekstove, s mnogo povijesnih podataka potkrijepljenih iscrpnim statistikama. Očito je da su se autorice služile dokumentima kojima argumentiraju važne događaje za povijest Školskih sestara franjevki u Splitu. Iscrpan kritički aparat na mnogim stranicama zbornika odaje dojam da su se autorice, odnosno autori jako potrudili.

U konciznom, jasnom uvodu najavljen je sadržaj zbornika: Društvene i crkvene prilike u Splitu početkom 20. stoljeća, Treći red sv. Franje i *picokare* sv. Ciprijana, slijedi prikaz naše Kongregacije, zatim dolazak u Split i dalje, razvoj Zajednice od osnivanja Provincije do danas. Kroz ove četiri prve teme prikazan je povijesni kontekst u kojemu zajednica nastaje i živi i čitatelju se jasno nudi odgovor na temeljna pitanja tko su Školske sestre, odakle i zašto dolaze u Split, tko ih poziva.

Slijede naslovi Duhovni život sestara i Odgoj redovničkog naraštaja pod kojima autorice nastoje prikazati unutarnji život zajednice od samih početaka, od dolaska sestara u Split.

Zatim slijede naslovi pod kojima je opisano djelovanje sestara u različitim oblicima apostolata (domaćinska škola, izrada crkvenog ruha, glazbeni život u zajednici i njezinu djelovanju, skrb za najmlađe, školske sestre franjevke – katehistkinje, djelovanje sestara u socijalno karitativnoj skrbi, u zdravstvenim ustanovama, rad u domovima za starije i nemoćne osobe).

Slijede naslovi Školska sestra franjevka u inozemnoj pastvi, Život i rad školskih sestara franjevaka u DR Kongo.

Prije svakog članka napisan je sažetak na hrvatskom jeziku, a na kraju na stranom jeziku, vidim da su zastupljeni talijanski, engleski, njemački, francuski. Pohvale i čestitke autoricama na vrlo dobro napisanim sažecima koji će sigurno koristiti čitatelju, odnosno svakome tko neće pročitati cijelu knjigu.

Na kraju, u obliku recitala s. Judita svečano pripovijeda stoljetnu povijest zajednice.

Slijede čestitke institucija i pojedinaca iz kojih se može iščitati značenje koje je ova redovnička Zajednica sebi namrijela i koje i danas živi u Crkvi, u inozemnoj pastvi, u redovništvu, u hrvatskom narodu, u Splitu. Kao posebno značajnu izdvojila bih čestitku bivše gojenice Lovretskog konvikta naše poznate pjesnikinje, klarise s. Marije od Presvetog Srca, Anke Petričević, koja sestrama posvećuje dvije pjesme.

Zbornik *Stoljetna baština* nudi odgovor na pitanje tko su Lovretske sestre. Taj odgovor je utoliko vrjedniji što ga daju same sestre, članice zajednice. Samo tri teme na simpoziju nisu izložile sestre. O Kongregaciji je govorila s. Bernardka Stopar, bivša vrhovna predstojnica, a 15 sestara ove Provincije autorice su izlaganja koja imamo u ovom zborniku. Zato je ova knjiga izraz znanja i svijesti o sebi - izraz samosvijesti i to je ono što je čini osobito vrijednom. Knjiga je nastala u zajednici, vi ste je napisale i imate razloga biti ponosne zbog toga.

Dalje, onaj tko ne zna ništa o školskim sestrama franjevkama u Splitu pronaći će u zborniku sve što je važno znati o njima. Onaj tko želi znati puno više o ovoj Zajednici čitajući zbornik može saznati puno o dinamici unutarnjeg života zajednice koja se nazire u svim izlaganjima, a osobito u izlaganjima o duhovnosti, o odgoju, o karizmi – o svemu što spada na identitet školske sestre franjevke.

Spomenula sam da vaša Provincija ima pisanu povijest *Lovretske sestre* od 1986. godine. Međutim, velike promjene koje su se dogodile u jugoistočnoj Europi padom komunizma, razdoblje od devedesetih godina prošlog stoljeća čini se za nas veoma važnim. To nije tako davno, ali s obzirom da je to burno povijesno razdoblje i da su se naše zajednice našle pred novim izazovom, ovo je itekako važno razdoblje. Rat koji se dogodio na prostorima Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i poratno razdoblje izmijenilo je umnogome načine djelovanja.

Pri obradi tema autorice su vodile računa o kronologiji događanja, od dolaska sestara u Split, osnivanja Provincije i novicijata, rasta i širenja zajednice, te kod prikaza odgoja naraštaja, duhovnog života, razvijanja svih oblika apostolata, kao i u izlaganju o stvarnim dobrima. Izlaganja obiluju statističkim podacima, osobito kod razvoja zajednice glede broja članica, što je obrađeno u odgoju naraštaja, te u razvoju zajednice u Africi. Zato je ovaj Zbornik sažeta povijest, ali s obzirom da donosi puno informacija o životu zajednice kroz ovih zadnjih dvadesetak godina, ona je ažurirana i kao takav zbornik je vrijedno pisano svjedočanstvo života Zajednice.

I još, nakon svih izlaganja koja ocrtavaju život zajednice kroz stoljeće, postavlja se logično pitanje u izlaganju o *sjećanju na izvornu karizmu i njezinu zaboravu*: jesmo li, odnosno

koliko smo bile vjerne izvornoj karizmi kroz stoljeće života, koje postavlja s. Rebeka Anić te polemizirajući sugerira žensko pitanje kao ono koje je u temelju naše izvorne karizme ali koje do danas nije prepoznato kao takvo. Iako su u vašoj Provinciji ipak, osim domaćinske škole koja je kroz 34 godine djelovala na Lovretu, sestre ustrajno tražile načina da budu blizu upravo djevojkama, ženama, a takvih inicijativa ima i u novije vrijeme. Zato ovo izlaganje otvara puno pitanja na koja bi bilo dobro tražiti odgovore, a još bolje bi bilo kada bi nam bila poticaj za angažiraniji rad sa ženama, osobito s onima koje su na rubu i koje su pogođene različitim oblicima siromaštva.

Sigurno je teško, zapravo nemoguće staviti stoljetni život i identitet jedne zajednice u jasne definicije i čvrste okvire. Odgovor na pitanje tko su školske sestre franjevske Provincije Presvetog Srca Isusova nakon svega što govore činjenice i što one kažu o sebi *ostaje otvoren, nedorečen*, jer se radi o zajednici koja *svoj identitet gradi u kontekstu vjere i ima svoje temeljno određenje iz odnosa s Bogom*, kako govori fra Ante Vučković u svome filozofsko-teološkom izlaganju o identitetu. Radi se o zajednici koja je uvijek u traganju i nastojanju da odgovori sadašnjem trenutku.

No, na temelju ovoga što čitamo u zborniku razvidni su kriteriji po kojima su one prepoznatljive kao franjevačka redovnička zajednica za koju nema područja djelovanja niti mjesta na ovoj planeti koje ne prepoznaje kao mjesto kamo je pozvana. Ali od 1904. od dolaska u Split živi u trajnom nastojanju da bude školska sestra. Spremnost na rizik, na put u nepoznato, govori o otvorenosti životu, otvorenosti Bogu. Mnoge od tih plodova nije nam moguće vidjeti, ali su prisutni u klici, a plodove uživaju ili će uživati mnogi koji su dotaknuti snagom života zajednice, odnosno njezinih članica. Sve ono za što možda i osobno nosimo zasluge crpimo iz snage zajednice koja odolijeva svakom vremenu, svakom mentalitetu, unatoč svim zaprekama. To je prepoznatljivo i stoji iza svih tekstova ovdje napisanih. To je Božji Duh kojega je često puno lakše prepoznati kada se osvrnemo unatrag. I u izlaganjima koja ovdje čitamo zapravo na neki način prikazano je upravo to, *traženje Duha Božjega i njegova djelovanja* u svemu što jest i što čini.

Vjernost Crkvi, franjevačkom poslanju i vlastitoj karizmi

Svijest o crkvenosti, franjevačkom poslanju i o karizmi su bitna obilježja života i djelovanja ove zajednice.

Osjećaj pripadnosti Crkvi, života u Crkvi i s Crkvom također iščitavamo u izlaganjima. Postoji određena jasnoća u bitnim stvarima koja često nedostaje redovničkim zajednicama u počecima djelovanja. Splitski biskup poziva sestre da dođu u Split, a sa strane sestara očito je trajno nastojanje da odgovore na potrebe Crkve, ovoga naroda, na potrebe grada Splita.

Svijest o misijskom poslanju Crkve prepoznatljiva je u vrlo konkretnim rezultatima djelovanja u misijama u najužem smislu riječi u Africi, a zatim u inozemnoj pastvi kao i u mnogim područjima u Hrvatskoj. S druge strane svijest o nacionalnoj pripadnosti i potrebi služenja vlastitom narodu je također ono što je prepoznatljivo i vrijedno u Provinciji Presvetog Srca Isusova.

Uz vjernost Crkvi koja je važna franjevačka odrednica, pokušala sam otkrivati što je još franjevačko što određuje ovu zajednicu i prepoznajem da je to način na koji su sestre došle u Split. Prepoznajem ga u susretu s picokarama, franjevačkim trećorednicama koje su, iako uz mnoge poteškoće, integrirane u novu zajednicu. Kroz nekoliko izlaganja čitamo da je to bio određen rizik.

Siromaštvo, borba za opstanak, za krov nad glavom, distanciranje kuće matice od zajednice u Splitu glede materijalnih potreba, odrađivanje dugova Provinciji Presvetog Otkupitelja. Briga za starije i dohranjivanje radi nasljeđivanja imovine – sve to bilo je moguće činiti samo slobodom Franjina duha, iz vjere u Providnost i potrebe da se pomogne ovom narodu što sestre naglašavaju u izlaganjima.

Franjevačka duhovnost je brižno njegovana od samih početaka kroz zajedničke napore do vlastitog krova, kroz početni i trajni odgoj, kroz glazbu, kroz svakodnevni život. U izlaganju o duhovnom životu sestara autorica piše da je proučavanju života sv. Franje i franjevačke baštine pridavana velika važnost. Poticaji Provincijske kao i Vrhovne uprave su orijentacija na području duhovnosti zajednice.

Samokritičnost koja je prisutna u izlaganjima sestara u kojima je ocrtan unutarnji život zajednice je ono što zajednicu čini živom, ljudskom, zajednicom koja je u traženju, u stalnom propitivanju vlastitog identiteta i nastojanja da živi u istini. Sestre pišu o poteškoćama u zajednici glede duhovnog, molitvenog života svjesne da smo ovdje uvijek na putu traženja.

Vjernost karizmi sam također pokušala sagledati kao ono bitno što određuje identitet zajednice.

Iako je u prošlom stoljeću na našim prostorima gotovo nemoguće razlikovati aktivne ženske redovničke zajednice prema karizmama, u borbi za opstanak preuzimani su svi mogući oblici apostolata. S. Berhmana Nazor to opisuje u uvodnom dijelu teme Rad u domovima za starije i nemoćne osobe. Nije bilo moguće strukturirati zajednicu tako da bude usmjerena samo na područje odgoja. Ipak moram priznati da sam s pozitivnom zavišću čitala izlaganje o oblicima apostolata koji bitno pripadaju našoj karizmi, o domaćinskoj školi na Lovretu, o socijalnoj i karitativnoj službi, o odgoju u dječjim vrtićima. Unatoč zaprekama sestre su pronalazile načina da preuzimajući rad u domaćinstvima, kako u domovini tako i u inozemstvu preuzimaju i priliku da izađu među djecu i mlade, među starije i nemoćne, među siromahe. Možda upravo stoga što dolazim iz Provincije koja je izrasla u nešto drukčijim okolnostima, ne mogu ne zapaziti da u zborniku, a pretpostavljam i na simpoziju nije obrađena tema odnosno područje na kojemu sestre i danas djeluju, a to je rad u kućanstvu. Bilo bi dobro da je i ovaj oblik djelovanja obrađen i da su u zborniku dostupne informacije o radu u franjevačkim samostanima i župnim kućama. Na više mjesta je spomenuto, ali usput, i to je ono što nedostaje zborniku. Još bolje bi bilo da je svoj pogled na školske sestre franjevske izložio netko od franjevac. Sestre su i danas, iako u znatno manjem broju, prisutne u njihovim kućama. Puno je sestara koje rade kućanske poslove u našim vlastitim kućama i dobro bi bilo da su se odvažile (pretpostavljam da je to bio glavni razlog što nisu nastupile na simpoziju) i kazale što za njih znači biti školska sestra franjevska. To itekako spada na život zajednice i čini važan kamenčić u mozaiku apostolata.

Vjernost Crkvi, franjevačkom poslanju, i vjernost karizmi – izraz su vjernosti Bogu. Iz slike zajednice koja je ocrtana u ovome zborniku iščitavam Božju moć, snagu njegove riječi. Bog kojega sestre često imenuju riječju Providnost kroz isprepletenost povijesnih događanja, te različitih oblika djelovanja, kroz isprepletenost životâ tolikih članica čini zajednicu mjestom događanja života izobilnoga. Dariva joj da živi i da opravdava svoje ime koje ovdje u Splitu gordo zvuči - Školske sestre franjevske Provincije Presvetog Srca Isusova. To je razlog i ovoga slavlja. Slavimo život s Bogom, život Božji u nama, Božju ljubav i vjernost na stoljetnom putu.

S. Petra na neki način opravdava dugi put nastanka zbornika. Mislim da je ova knjiga utoliko vrjednija i imate razloga biti ponosne što je ugledala svjetlo dana. Na kraju, odsrca vam čestitam! Cijeloj Provinciji, svim sestrama koje su uložile puno napora i strpljivosti da

obrade zadane im teme, osobito onima koje su manje vične pisanju. Čestitam svim sestrama koje su na bilo koji način sudjelovale u stvaranju ovoga zbornika. Čestitam na ustrajnosti, vrijedilo je čekati pet godina nakon simpozija. Zbornik kao pisano svjedočanstvo je značajan ne samo za Provinciju nego i za našu Družbu, za redovništvo uopće i za Crkvu. S obzirom da je *Crkva u svijetu* suizdavač, vjerujem da će ovaj zbornik doći u ruke ne samo nas sestara, nego da će obogatiti police mnogih drugih biblioteka.

Završit ću riječima iz recitala s. Judite koji je napisala prigodom 100. obljetnice, koje, vjerujem, izražavaju osjećaj cijele zajednice i svake pojedine sestre:

Stani i smjerno prigni glavu na poklon i zahvalnost za stoljeće prvo!

s. Željka Dramac

Stoljetna baština – poticaj budućnosti

Moja zadaća je kazati nešto o Zborniku, zapravo o duhovnom blagu zakopanom u brojnim tekstovima u njemu sabranima. Pokušala sam otkriti snažne trajne poticaje koji nisu dopustili odustajanje, beznade, ni umor u stogodišnjem hodu družbe. Trudila sam se pronaći snagu sjemena koje u plodovima svojim ima budućnost, kvasac koji je već razmrvljen u brašno stogodišnjeg djelovanja sestara.

Stogodišnja vaša povijest nije mrtvo blago ostalo tamo negdje u vremenu, o čemu se s nostalgijom priča, već živi izvor na kojem se uvijek iznova može utažiti žeđ, pronaći snagu, pročitati odgovore na bezbrojna pitanja i probleme s kojima se zajednica susreće danas, a ni sutra od njih neće biti pošteđena. Taj hod kroz stogodište svojevrsna je Božja i ljudska pedagogija i metodika koje su ujedinjene iznjedrile brojne svete, poduzetne, ustrajne i marljive sestre po kojima je zajednica lovretskih franjevki ono što jest.

Pitam se što bih vam, drage sestre, mogla posebno naglasiti a da vi toga niste duboko svjesne. Nisam teolog ni duhovni pisac zato ću vam govoriti kao jedna od vas, jer nas je iznjedrilo isto vrijeme, slični nazori na svijet i redovništvo kojem pripadamo, ista gibanja u Crkvi i ista događanja izvan nje. Pripadam redu koji je nastao u isto vrijeme kao i vaš red, osnivači su im bili prijatelji i sudrugovi koji su se susreli sa istim i sličnim problemima. Družbe su nam nastale u isto vrijeme, na istom tlu, iz sličnih potreba.

Možda bi bilo najvrednije i najvažnije s vama podijeliti vlastito iskustvo posvećenog redovničkog življenja koje se i ne razlikuje previše od vašega, oslonivši se na proteklu povijest. Duh Sveti u suradnji sa školskim sestrama franjevkama činio je divna, izvanredna djela od samog nastanka do danas. Svete žene, uporne žene, žene s vizijom, žene otvorene Duhu Svetome s njim surađujući, osvajale su prostor, gradile, odgajale, poučavale, pomagale, savjetovale, prednjačile primjerom, izborile se za riječ i djelovanje još dok su žene bile u sjeni u Crkvi i u društvu.

Sigurna sam da će posvećeni život uvijek biti uvažavan, značit će puno vremenu u kojem živi, resit će ga proročka snaga samo ako bude živjelo svoju posvećenost, svoje odabranje i poslanje žarom Isusa Krista i svojih karizmatičkih utemeljitelja, dok bude otvoreno snazi Duha Svetoga, dok bude osjetljivo na potrebe Crkve i naroda među koje je razasuto.

Vaša družba ima snažan poticaj za rast i procvat, za trajnost življenja i sveobuhvatnost djelovanja u duhovnoj ostavštini sestre Franciske Antonije Lampel. Ona piše sestrama: *Uvijek odgovarati na molbe Crkve i svijeta. Služiti nesebično iz ljubavi. Sve davati.*¹

Navedeni tekst skoro svi predavači simpozija citiraju što je sasvim razumljivo. S malo riječi ali snagom koju im je Duh Sveti podario u sebi nose obilježje sjevremenosti, sveobuhvatnosti i trajnosti. Školske sestre franjevske neće odstupiti od svoje karizme ma što radile, jer posvuda na njih čekaju ljudi i njihove rane, rane na tijelu i duši.

Sveti Franjo je pitao “Gospodine, što hoćeš da učinim?”, i bio je spreman na sve što od njega zatraži. To pitanje i u vama odjekuje uvijek iznova, posebno kad se susretnete s nekim novim izazovom u Crkvi i u društvu, u svojoj družbi ili u svojoj zajednici, kad se ne uspijete usuglasiti ili kad ne vidite rješenja, kad stvarate nove projekte ili se odlučujete na nove vidove apostolata. Postavljale ste Franjino pitanje i prihvaćale savjet majke Franciske uvijek kad ste otvarale škole i odgojne ustanove, zabavišta i domove za stare i nemoćne, kad ste se našle na župama i po bolnicama, kad ste radile po raznim kuhinjama ili karitasovim ustanovama, kad ste za našim iseljenicima pošle u tuđinu, kad ste radile s ratnim izbjeglicama i otvarale savjetovališta i institute, ili osnivale razne udruge.

Svaki vid apostolata je samo odgovor na potrebe vremena i konkretnog čovjeka. Važno je znati tko ste i koje vam je mjesto u životu, biti svjesne da ste samo poslanice i da nastupate u Kristovo ime i u ime družbe.

Bog ne zove redovničke osobe iz svijeta u redovnički stalež da bi se nešto kasnije sa svijetom ponovno asimilirale, postali mu veoma nalik u načinu življenja i prihvaćanju mudrosti ovoga svijeta. Ne zove ih ni zato da bi se zatvorili iza debelih zidova da do njih ne dopire jauk svijeta, da se ne susretnu sa svom bijedom čovječanstva, sa siromaštvom svih oblika. Jedna i druga krajnost bi dovela do umiranja redovništva. Iz svijeta uzete i svijetu poslone. “Biskup splitski Franjo Filip Nakić, potaknut svetim nemirom traži ... Traži redovnice koje će udahnuti nov dah, oživotvoriti nov polet u mladeži, u obitelji.”²

I još niže: “Lovretske sestre žive s gradom i s narodom i s Crkvom.”³

Tri su glavne sastavnice koje obilježavaju redovnički život, što je vidljivo i na stranicama Zbornika: duhovni život, zajedništvo, poslanje.

Jedna iz druge proizlaze, jedna drugu uvjetuju, jedna od druge žive. Dajući svakoj njeno pravo mjesto, nećete zalutati, neće vas zarobiti akcija niti će patiti molitveni i duhovni život.

Stvaranjem ravnoteže koja je krasila vaše sestre cijelo jedno stoljeće, mogu se izdržati svi pritisci, prevladati sve prepreke, mogu se osvajati duše i potrebni teritorij. One su osvojile duhovni prostor Splita, ali i prostorni koliko im je bilo potrebno. Imale su snage ići naprijed. Čovjek i Bog su ih trebali, ostalo je bilo sporedno.

1. Duhovni život zajednice

Sustavna briga za duhovni život je ozbiljna briga svakog vjernika, posebno bi zato trebale biti zainteresirane duhovne osobe. Prve sestre su bile ukorijenjene u Isusa Krista i njegovo

¹ M. Similijana Kodrić – B. Natalija Palac, *Školske sestre franjevske Krista Kralja, povijest-poslanje-život*, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., str. 18.

² S. Judita Čovo: *Život biraj, recital o stotoj obljetnici dolaska školskih sestara iz Maribora u Split*, u: *Stoljetna baština Školskih sestara franjevske Krista Kralja Provincije Srca Isusova, Split, 1904.-2004.* Zbornik radova Simpozija održanog u Splitu 14. listopada 2004. godine, Crkva u Svijetu, Split, 2009., str. 410.

³ Isto, str. 422.

evanđelje i to im je davalo energiju i unutarnju vatru što se odražavalo u njihovu radu i životu. Jedino Krist može dati odgovore na sva pitanja koja nam postavlja današnjica i sutrašnjica. Bitni i najvažniji izazovi nisu prilike oko nas već okrenutost Isusu Kristu cijelim svojim bićem. U njemu nalazimo svoj pravi identitet, tu je izvor naše obnove na svim poljima, jer je Isus u korijenu svake dubinske promjene. On je radikalna, uvijek iznova traži obraćenje naše osobno, zajednice kojoj pripadamo i onih kojima smo poslani. Od sestara se očekuje da budu osobe duboke kontemplacije, navještaja i askeze. Tek tako će uspješno komunicirati poruku mira, unutarnjeg sklada i unutarnju slobodu. Te unutarnje kvalitete čine posvećenu osobu mudrom i razboritom, sposobnom da vodi druge, da druge inspirira i ohrabruje. To je oslobađajuća Isusova duhovnost.

Majka Franciska Lampel je polagala veliku pozornost molitvenom životu u svojoj zajednici, svjesna da nema skladnog zajedničkog života ni uspješnog apostolata bez zdrave duhovnosti.

Zapisano je: “Naš način života nije lako razumjeti, ali ga je još teže živjeti. Svakoj sestri potrebno je neprestano sjedinjenje s Bogom, koje ne smije prekinuti ni briga za djecu, ni kućni poslovi. A malo ih ima koje to dostignu. Zajednica podupire duhovni razvoj pojedine članice, pomaže joj u apostolatu u kojem Bogu posvećena osoba zaboravlja na sebe i sva se predaje širenju Kraljevstva Božjega.”⁴

Bogu posvećene osobe su lice Kristovo jer svijetu i nesvjesno pokazuju prisustvo Božje u sebi, svoj doživljaj Boga. Što osoba više uranja u Isusovo božanstvo i čovječstvo, u tajnu njegova mističnog tijela to se u njoj snažnije javlja želja da pomaže udovima koji pate.

2. Zajedništvo i zajednica

Svaki put kad bi pojedine sestre isticale svoje pravo prvenstva, kad bi se u zajednici osjetila netolerancija, isključivost i individualizam, nastajali bi problemi. Zajednica se u takvim okolnostima bavila sama sobom a apostolat bi zaostajao, zajedništvo se hladilo. Život u zajednici bi se trebao razlikovati od života u svijetu, jer bi se tu na intenzivan način trebale živjeti vrijednosti Kraljevstva. Duh Sveti priprema i pojedinca i zajednicu za poslanje. Preduvjet je otvorenost i poslušnost Duhu. U protivnom lako se nasjedne mudrosti ovoga svijeta i nastupa se u vlastito ime. I neprimjetno raste duh individualizma, a koliko to znade biti pogibeljno za zajedništvo svi to već znamo. Individualizam brzo privuče konzumizam i profesionalizam, sve do stupnja karijerizma. Sve to za posljedicu ima manjkave učinke i u zajednici i prema vani. Vrijednosti Božjega Kraljevstva se povlače u drugi plan, ostaje na djelu gola ljudska mudrost koja se ne uspijeva uspješno boriti sa zamkama svijeta.

3. Poslanje

Glavna misija Školskih sestara franjevki nije rad u staračkom domu, ni u bolnici, nije župa ni katedra, nije savjetovalište ni dobrotvorna ustanova, glavna misija je posvećenje vlastitih članova i uspostavljanje Božjeg Kraljevstva u dušama onih za koje, i s kojima radite. Vaše je da sijete i tražite blagoslov za posijano od Gospodara žetve, da učinite koliko možete, ali sa srcem i dušom, ostalo će Bog umnožiti kao ono “pet ječmenih hljebova i dvije ribe.”⁵

Potrebni smo Bogu da u njegovo ime nastupamo, da On ljubi preko nas, da prašta po nama, da bude milosrdan po nama, da naša djela i riječi svjedoče njegovu dobrotu, blizinu i toplinu. Važno je da smo ono što trebamo biti, da smo znak i nagovještaj onoga koji nas šalje. Tada će naš apostolat imati uspjeha na duge staze i polučit će svrhu radi koje smo poslani.

⁴ M. Similijana Kodrič – B. Natalija Palac: *Školske sestre franjevke Krista Kralja, povijest-poslanje-život*, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., str. 16., Solar A., *Mutter Franziska Lampel und Ihre Gründung*, Graz 1971., str. 33.

⁵ Lk 7,10

Vrijednosti koje stoljeća ne mogu pregaziti – ostaju poticaj budućnosti

Dobro se zagledati u prošlost i otkriti vrijednosti koje su sestre živjele i koje su odgojile povorke lovretskih sestara, a stoljeće ih nije uspjelo pregaziti. Ostaju kao trajan poticaj i imperativ nama danas, jer su to prokušane metode življenja uspješnih redovnica, redovnica koje su ostavile duboki trag u samom Splitu, u svim gradovima i mjestima gdje ih je poslušnost slala i u dušama brojnih muževa i žena koji su se našli na njihovom životnom putu ili su ih one same potražile.

Davne 1904. godine “započeo je život ... svjedočko djelovanje ... franjevačku karizmu oživotvoruju i na afričkom kontinentu, osobito odgojem djece i mladeži te služenjem najsiromašnijima ... Oslanjajući se na Boga, svladavale su mnoge prepreke na koje su nailazile na svom putu.”⁶

S. Judita u svom recitalu nabraja gdje su sve bile pozvane sestre franjevke:

“Zov mladeži
Zov djece
Zov na djelovanje u domaćinstvu
Zov u revnovanje za dolično slavljenje bogoštovlja
Zov bolesnika
Zov ostarjelih osoba
Zov prognanika i ožalošćenih
Zov iseljenika
Zov napuštenih
Zov obespravljenih
Zov afričkog puka.”⁷

“I ovo zapamti:

Ime je obveza!

Ime je poslanje!”⁸

- Prepoznavanje zova Crkve i potrebnih

Sestre su se odazivale, odgovarale na potrebe. Već sam početak zajednice u Grazu, preko Maribora, Splita, Mostara, Sarajeva i dalje..., bio je samo odvažni i odlučni odgovor na potrebe čovjeka toga vremena. U počecima su sestre pozivane da se odgojem i obrazovanjem bore za dostojanstvo žene i siromaha. Žena je imala vrijednost po tome što je bila nečija supruga, što je imala djecu i vodila domaćinstvo, a ni zato nije bila pripremljena. Vremena su se mijenjala a siromaštvo je ostajalo, samo se javljalo u novim oblicima.

Danas tu istu ženu iskorištava modna industrija, seksualna revolucija, lažna emancipacija, postala je roblje za prodaju, ponižavana je na bezbroj načina. Sredstva komunikacije to nazivaju napretkom, slobodom, uspjehom žene. Danas vrijeme vapi za oslobođanjem od slobode koja guši, lažne slobode koja uzrokuje duševne patnje, prazninu srca, besciljnost i osamljenost. Tu je mjesto sestrama: vraćati Boga u duše i srca ljudi, vraćati nevinost osmijeha i sigurnost koraka ljudi koji nas okružuju. I tu ste, sestre doskočile zahtjevima vremena u rasponu koji ste mogle obuhvatiti: savjetovališta, socijalne ustanove, pastoralne i zdravstvene institucije.

Vi danas, kao i ostale redovničke zajednice, trebate uzeti toliki opseg djelovanja koliko možete ponijeti, i još malo više, ali ne previše, jer ćemo i same postati problem sebi i

⁶ S. Klara Šimunović, *Predgovor u: Stoljetna baština*, Crkva u svijetu, Split 2009., str. 5.

⁷ Usp. S. Judita Čovo, *Život biraj, recital o stogodišnjici*, u: *Stoljetna baština*, Crkva u svijetu, Split, 2009. str. 426.-431.

⁸ *Isto*, str. 438.

drugima. Svu ljudsku patnju, sve grijehe i sve rane mogao je ponijeti samo Gospodin Isus. Mi ostali mu samo pomažemo, njegova smo produžena ruka.

- *Mudrost odabira*

Sestre su uvijek bile okružene ljudima kojima su poslone. Mnogi na njih čekaju, mnogi ih trebaju. Ne mogu svemu doskočiti, ne mogu izbrisati sve suze, umanjiti sve patnje, svima stvoriti ljudske uvjete življenja, otvoriti oči svima koji su pošli krivim stazama, pomoći svima koji njihovu pomoć trebaju. Ali to što ne možemo sve, ne daje nam pravo da napuštamo i ono što možemo. Danas nije problem u tome što raditi, već koliko raditi. Treba računati i na ljudske sile. Starosna dob se povećava, a poslovi i obaveze ostaju isti. Ovdje se javlja i problem raspoređenosti manualnog i intelektualnog posla po našim zajednicama. Ako svaka vrsta posla nije na istoj cijeni, ne uvažava se jednako, u zajednicama dolazi do zasićenosti, umora, frustracije.

Kad nas poslanje guši, kad ne dostižemo visoka očekivanja vlastite družbe, kad nam sasvim ponestane vremena za samoću i molitvu, kad nemamo vremena za zajednicu i zajedništvo možemo biti sigurni da smo nečim blokirali djelovanje Duha Svetoga. To je dokaz da je jedna od tri važne sastavnice redovničkog života zanemarena, a bez njih nismo to što bismo trebali biti.

- *Oslanjanje na Boga*

Toliki vidovi apostolata nikada se ne bi ostvarili bez čvrstog oslonca, bez sigurnosti da Bog šalje ne bi se usudili započeti. U njegovo ime su sestre čuda učinile. Uspijevale su ono što po svojoj krhkoj naravi nikada ne bi uspjele. Gospodin je vodio njihove bitke, usmjeravao njihove korake i davao snagu da započeto okruno uspjehom. Tamo gdje ni najuporniji i najjači ne bi uspjeli, one su ostvarivale svoje snove. Sjetite se samo koliko prepreka bijaše na putu ostvarenja gradnje Lovreta i otvaranja škola. Koliko puta su se molbe vraćale i rješenja poništavala, a njihova ustrajnost i vjera u Boga nisu dopustili neuspjeh. Nije li nam to opomena kako svoje sile uvijek trebamo ponuditi Bogu na raspolaganje, jer samo kad su združene, neslomljive su. Kad se neuspjesi počnu nizati, najčešće smo prekinuli neke niti po kojima se penjemo, ili je posluš zakazao, ili svojim silama ulazimo u borbu koja nas nadilazi.

- *Otvorenost Duhu Svetome*

Koliko god bili okruženi opipljivim svijetom i njegovim potrebama i zahtjevima, ne smijemo dopustiti da nam način življenja diktira okolina. Otvorenost Duhu Božjemu i njegovim poticajima zalog je uspjeha našeg danas i sutra, a isto je bilo i jučer. Vrijeme kulturalne neukorijenjenosti, moralnog relativizma, religioznog pluralizma, socijalne nejednakosti nudi nam beskrajno široko polje rada. Možemo uzeti samo djelić. Vodstvo u odabiru posla prepustimo Duhu. To su radile i vaše sestre. Duh je taj koji obnavlja lice zemlje. On najbolje zna gdje su mu potrebne naše ruke, naše sposobnosti i naša ljubav. Stotinu godina je udahnjivao život družbi i svakoj njenoj članici. Nema vremena koje nije njegovo, koje mu je nevažno. Nije statičan ni beživotan. Nepredvidiv je, uvijek nov, neiscrpan i uvijek nosi život.

Vi ste odabrale moto proslave: *Život biraj!* Kojih li proročkih riječi! Život je ženi svojstven. Ona ga nosi, njeguje ga, i za njega se žrtvuje. Život se javlja u tisuću izričaja, samo ih treba prepoznati i za njih se odlučiti. A on je ponekad tako krhak. Možemo ga ugušiti riječima i djelima, nepažnjom i lakovjernošću, možemo ugušiti život u sebi, u drugima i u zajednici. Ponekad se uguši odjednom, a ponekad ga pustimo da se guši polako. Za svačiji život smo odgovorni. Ubijanjem života u svijetu, u zajednici, u sebi, u dušu prodire tama, hladnoća, bezvoljnost, besciljnost. Umire radost, optimizam, vjera i nada. Sestre su kroz stoljeća prenijele klicu života i njome su oplodile svoja djela, svoje planove i nastojanja. Sačuvale su život po cijenu žrtve, samoprijedora i odricanja.

- Vjera u Providnost i siromaštvo

Njihovo siromaštvo je bilo u Duhu i stvarno. Uvijek je nedostajalo materijalnih sredstava. Nije bilo lako školovati sestre i hraniti zajednicu, otvarati škole i zabavišta i kupovati zemljište za novogradnje. Ponekad im je vjera u Providnost nadilazila razboritost. Znale su od usta otkidati da bi podmirile troškove gradnje.

Na puno mjesta je zapisano da su sestre bile siromašne. Za Majku Margaretu Pucher rečeno je da kao vjerna kćerka svetog oca Franje u zajednici sestara i vanjskom apostolatu uvodi sve značajne elemente evanđeoskog franjevačkog duha: siromaštvo duhovno i materijalno koje se odražava u poniznoj poslušnosti i žrtvi za bližnjega. Ono se temelji na velikom pouzdanju u Božju Providnost.⁹

Već danas se trebamo pitati doživljava li nas okolina kao bogatiju klasu kojoj ništa ne manjka i više nas ne smatra sebi jednakima. Kako im objasniti zavjet siromaštva? Kako danas stojimo u odnosu na Providnost? Je li današnja naša sigurnost izvanjska ili unutarnja? Ne želim sestre kazati da smo danas bogate, ali niti ne oskudijevamo. A ljudi kao da baš to od nas očekuju.

- Askeza

Život u zajednici, posebno kad je ta zajednica bila na početku svoga puta nije bilo jednostavno živjeti, jer je bio dug put do stvaranja zajedništva. Sestre su oskudijevale materijalno, a za duhovnu snagu su se borile. Poniznost i odricanje, samozatajnost i malenost pomagali su sestrama da se sigurnije nose sa svim životnim problemima. Svaki put kad bi od svijeta posuđivale metode do uspjeha i prepuštale se mudrosti svijeta, nazadovale bi u svom hodu prema naprijed. Dolazilo bi do nategnutosti u zajednici, a duh zajedništva je slabio. Bilo je primjernih sestara, koje imaju snagu svjetionika i današnjim naraštajima. S. Judita je o Majci Franciski Antoniji Lampel napisala:

“skromna
plemenita
umna
vidovita...

Do bezumlja samozatajna.

Do samoopljene predana izboru života
cijenom neshvatljivom:
umiranjem.”¹⁰

Samo takva školska sestra franjevka čvrsto stoji u sadašnjosti, i već dohvaća sutrašnjicu. Takav put traži asketske duše, jer nema uspjeha bez potpune predanosti volji Božjoj po poslušnosti. Takva sestra uspijeva povezati akciju i kontemplaciju, uspijeva uskladiti razlike u zajednici, sposobna je dijalogizirati sa svima, umije vladati sobom a drugima je autoritet koji se sluša i uvažava. Poznaje svoje vlastite granice i razumije slabosti i ograničenosti onih s kojima živi.

- Sposobnost preuzimanja rizika

Nema pravog proroka bez preuzimanja rizika. On sve ulaže da bi pothvat uspio. Sjetite se samo rizika kroz koje su prolazile prve sestre. Napuštaju uhodanu sigurnost Maribora, materijalnu i duhovnu podršku koju im je pružala zajednica i nastanjuju se u nesigurnosti Splita. Pred njima je stvaranje kolijevke nove zajednice, stvaranje podloge za apostolat

⁹ Usp. S. Berhmana Rozarija Nazor, *Lovretske sestre*, Split 1986., str. 15.; *Un secolo di vita*, Rim, 1969, str. 67.

¹⁰ S. Judita Čovo, *Život biraj, recital o stotoj obljetnici*, u: *Stoljetna baština*, Crkva u svijetu, Split, 2009., str. 407.-408.

družbe. Čeka ih materijalna oskudica i dugi “dijalog” s gradskim vlastima, borba protiv neimaštine i nesigurnost početaka. Tražile su razumijevanje i pomoć, a odgovor je uvijek bio isti: “Potrpite, Vi ćete još mnogo djelovati u Splitu i uspjeti.”¹¹ Visile su o Bogu, o vlastitim silama i o svojoj zajednici. Prevladale su sve prepreke. Stvorile su čuda na materijalnoj i duhovnoj razini. Presađivale su svoje zajednice u nove sredine, poduzimale nove vidove apostolata nošene ljubavlju i upornošću, poslušom i sigurnošću u Božju blizinu.

Cijelu svoju povijest sestre su se dobro snalazile u življenju rizika u kojima bi se našle. Zato su uspijevale, zato su stigle sve do Afrike i ušle u sve pore društva.

- Razumijevanje vremena i sredine

Sestre su imale i imaju uho da prepoznaju pravi trenutak za novi vid apostolata. U sustavnom rastu nema forsiranja, sve se odvija po već poznatim zakonitostima. Vrijeme u kojem živimo niti treba oplakivati niti nad njim plakati. Svako vrijeme ima svoje krajnosti, svoje prednosti i svoje ograničenosti.

Zajednica će imati uspjeha u svom življenju i svom apostolatu ako polazi od stvarnosti u kojoj živi i stvarnog života kojim živi. Vrijedno je upoznati kulturu, moralne poglede i praksu življenja, jer nema uspjeha u evangelizaciji bez razumijevanja situacije.

Ni sestre nisu započele s odgojem ženske mladeži a da prije toga nisu dobro proučile stvarno stanje stvari. I u Split su se uputile s konkretnim planom: pomoći ženskoj mladeži i nižem sloju u školovanju, u odgoju, u pripremi za život jer su shvatile da od njih ovisi budućnost Crkve, nacije i zdravlje obitelji.

Na nama nije da previše kritiziramo, razlamamo ili napadamo ono što oko nas nije dobro. Važno je u čovjeku pronaći pozitivne crte i po njima doći do srca i duše ljudi. Crkva Božja se uvijek iznova susreće s novim vidovima siromaštva i poganstva. Sve više ljudi upada u zamke astrologije, okultizma, spiritizma, istočnjačke religije. Posljedica je strah od budućnosti koji se izražava kroz tmurno i nesigurno držanje, unutarnju prazninu i besmisao, gubitak vjere i ne nalaženje opravdanja za rad ni za život.¹² “Moralni i pravni relativizam preuzimaju vodstvo a kultura se sve više podređuje utjecaju obavijesnih sredstava.”¹³

Iz svega toga izvire novi vidovi apostolata. Zahtjevi su veliki i glasno traže da se sestre uključe, da pomažu ublažiti posljedice i ukloniti uzroke. Sveti Franjo bi i danas čuo riječi Isusove: “Franjo, idi popravi moju Crkvu!” Isto govori i vama, sestre. I danas je aktualna molba, poticaj ili naredba sestre Antonije Franciske: “Uvijek odgovarati na molbe Crkve i svijeta koje nam se trenutno postavljaju.”¹⁴

Ali previše je toga da bi na sve mogle stići. Iz dubine svoga bića zavapimo Gospodinu: Gospodine, što hoćeš da učinim?

s. Katarina Maglica

¹¹ APS, *Kronika školskih sestara franjevki*, Split-Lovret 1, str. 13; S. Marija Petra Vučemilo, *Dolazak školskih sestara franjevki u Split i osnivanje provincije*, u: *Stoljetna baština*, Crkva u svijetu, Split, 2009., str. 73.

¹² Usp. Ivan Pavao II., *Ecclesia in Europa*, Rim 2003., br. 8.

¹³ Isto, br. 9.

¹⁴ M. Similijana Kodrič - B. Natalija Palac, *Školske sestre franjevske Krista Kralja, povijest-poslanje-život*, Mostar-Sarajevo-Split, 1987., str. 17.

Riječ zahvale

Drage sestre!

Mi danas ovdje prisutne, uglavnom smo sudjelovale i u proslavi 100. obljetnice dolaska prvih naših sestara u Split, 14. i 15. listopada 2004. godine. Tada smo s velikim zanimanjem i oduševljenjem pratile izlaganja na simpoziju, prigodni recital, zajedno molile, zahvaljivale. S brojnim našim uzvanicima i gostima dijelile smo radost zajedništva.

Danas okupljene na našem redovitom provincijskom zborovanju, predstavljajući ovaj zbornik, rado se prisjećamo toga događaja.

Na simpoziju je bilo zanimljivo slušati kako se odvijala povijest, kako su naše sestre bile hrabre i odvažne, i u svim okolnostima iznalazile i prihvaćale nove oblike života i djelovanja, nikada ne smetnuvši s uma svoje temeljno poslanje: biti redovnica, školska sestra franjevka. Divile smo se i odvažnosti sestara koje su prihvatile pripremiti izlaganje i sudjelovati na simpoziju. A većini od nas bio je to prvi nastup na jednom simpoziju.

Znam da ste mnoge, nakon uspješno održanog simpozija, očekivale zbornik odmah nakon slavlja, ili barem u nekom kraćem vremenskom razdoblju. Pitale ste kako ga još nema, i mislile da je izlaganja bilo potrebno samo tiskati. Dobro je pri tom posvijestiti da postoji razlika između izgovorene i napisane riječi. Oni koji imaju više iskustva s pisanom riječi dobro znaju da nije jednostavno misao ili izgovorenu riječ prenijeti na papir i na razumljiv način posredovati čitatelju.

Kad je riječ o tekstu kakav je u ovom zborniku, to je na neki način još teže. Radi se naime o tekstu pisanom na temelju arhivskoga gradiva, koje je bilo potrebno s puno pažnje i strpljivosti proučavati, te s točnošću i preciznošću prenijeti u kontekst izlaganja. Upravo taj zahtjevan posao trebalo je velikim dijelom učiniti nakon simpozija.

Kad smo se upustile u pripremu simpozija, a potom i u izdavanje zbornika, nismo bile dovoljno svjesne dotadašnjega skromnog iskustva sestara za jedan tako zahtjevan i odgovoran rad. Vjerovala smo da mi to možemo same. Bogu hvala, to se ipak i napravilo.

Iskreno zahvaljujem svim sestrama i svećenicima koji su sudjelovali na simpoziju, a osobito onima koji su svoje izlaganje cjelovito doradili. Moramo nažalost reći i to da dva izlaganja nisu doradena i dostavljena za tisak. Jedno od njih donekle bi zadovoljilo nedostatak koji je s. Željka uočila. Raduje nas, međutim, da je uz suradnju sestara misionarka rad o misijskom djelovanju zajednice za ovaj zbornik dopunjen i proširen te donosi cjelovitiji prikaz života i djelovanja sestara u Demokratskoj Republici Kongo od početka, od 1974. do 2007. godine.

Zahvaljujem članicama uredničkoga vijeća, s. Karolini Bašić, s. Milki Čotić i s. Natanaeli Radinović za pomoć u pripremi zbornika, za ustrajan rad na konačnom oblikovanju nekih radova u što je bilo potrebno uložiti puno strpljenja, napora i vremena. Bio je to uistinu mukotrpan i dugotrajan posao.

Zahvaljujem don Anti Ančiću za otvorenost i dobrohotnost, koji je ovaj zbornik rado prihvatio i uvrstio u izdavački program *Crkve u svijetu*. Zahvaljujem svim njegovim suradnicima u *Crkvi u svijetu* i u tiskari *Dalmacija papir* za dobro odrađen posao lekture, tehničkog uređenja i tiska zbornika.

Najsrdahnije zahvaljujem s. Željki Dramac i s. Katarini Maglici, koje su se velikodušno prihvatile zahtjevnoga posla čitanja zbornika i iščitavanja bogatstva stoljetnog života

zajednice, življenih vrednota i poticaja za budućnost te nam danas to posredovale. Vjerujem da nas je njihov pristup i prikaz zbornika obogatio i pobudio u nama želju da mu dobrohotno pristupimo i da ga sa zanimanjem čitamo.

Osobitu zahvalnost izričem provincijalnoj predstojnici s. Klari Šimunović za ustrajno poticanje i praćenje, za povjerenje i podršku koju je iskazivala od početka, od pripreme i odvijanja simpozija, za vrijeme rada na zborniku, do ovoga radosnog trenutka predstavljanja zbornika.

I na kraju zahvaljujem svima vama, drage sestre, koje ste na izravan ili manje izravan način svoje živote utkale u ovaj rad, živeći i predano radeći u ovoj zajednici.

Svaki od ovih naslova, a i mnogi drugi iz stoljetnoga života zajednice, zavrjeđuju temeljitiju zasebnu obradu i od svakoga bi mogla nastati knjiga.

A svima vama, sestre, koje pratite i pisanom riječju bilježite životne događaje – veće ili manje zajednice - želim danas posvijestiti važnost ustrajnoga, točnoga i zauzetoga pisanja samostanske kronike. Jednako tako i važnost bilježenja i izvještavanja o svim događanjima vezanima uz život i apostolsko djelovanje sestara preko našeg provincijskog glasila *Odjeci*. Na taj se način stječe pisana baština Provincije, arhivsko gradivo koje postaje spomeničko blago, budućnosti usmjereno sjećanje. To je važan dio pamćenja kojim se čuva identitet Zajednice.

Pišimo dakle svoju povijest, radosnim življenjem i apostolskom zauzetošću, ali i perom, na papir, da bi buduće generacije na baštinjenome mogle razvijati i graditi budućnost ove zajednice.

Neka i to bude jedan od odgovora na pitanje: *Gospodine, što hoćeš da činim?*, i jedan od mnogovrsnih zadataka koji se pred nas danas stavlja!

s. Marija Petra Vučemilo

ZAHVALA PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE

Pridružujem se svim izrečenim zahvalama s. Marije Petre.

Ipak, imam potrebu osobno i u ime Provincijalnoga vijeća zahvaliti autorima, osobito sestrama koje su zahvaćale u arhivsku građu, propitivale živuće sestre i, svaka prema svojim mogućnostima, pripremile pisani rad za zbornik.

Da danas imao u rukama *Stoljetnu baštinu*, zaslužne su osobito sestre iz uredničkoga vijeća kojima je Provincijalno vijeće povjerilo zadatak pripreme i uređenja zbornika: s. Karolina, s. Milka, s. Natanaela i s. Marija Petra. One su odvojile puno srijeda (sastajale su se srijedom), a i drugih dana u tjednu, za zajednički i pojedinačni rad na sadržajima ove knjige. Učinile su doista sve, koliko je bilo do njih, da zbornik bude sadržajan i lijep. Od srca vam hvala!

Najviše truda, vremena i brige u nastajanje zbornika uložila je s. Marija Petra. Uz sve redovite i mnoge izvanredne obveze u službi provincijalne tajnice, vjerno je i predano vodila i usmjeravala i ovaj rad. S. Petra, puno Ti hvala!

Uz knjigu *Lovretske sestre* i nekrologij sestara *Put u svjetlo* koje je napisala naša s. Berhmana, *Stoljetna baština* je za nas svakako vrijedno i važno djelo. Znamo ipak da je svako ljudsko djelo, iako možda veoma dobro, nesavršeno. Tako je zasigurno i ovaj

zbornik. Stoga, ispričavam se za možebitne nedostatke i propuste. I to bi nam moglo poslužiti da nastavimo istraživati i dalje pisati.

Zahvaljujem s. Željki i s. Katarini! U njihovu prihvaćanju da budu predstavljalice našega zbornika osjetila sam sestrinsku spremnost suradnje i doticanja onoga bitnoga za naš život u ovome svijetu danas. Evo, to su doista uspješno i potvrdile svojim izlaganjima.

Zahvaljujem našem, po izvedbama prepoznatljivom, zboru *Lovretske sestre* pod ravnanjem s. Mirje.

Srdačno hvala s. Mihelini, kućnoj predstojnici, i svim sestrama koje su pripremale, i danas će još pridonijeti, da ovo naše slavlje bude franjevački jednostavno, a svečano.

Svaki dobar dar, od Boga je! S izrazima duboke zahvalnosti za dar franjevačkoga poziva, pristupimo Bogu živomu u euharistiji i obnovimo danas svoje predanje.

s. Klara Šimunović, provincijalna predstojnica

SLAVLJE 800. OBLJETNICE FRANJEVAČKE KARIZME

PODMILAČJE

Franjevačko hodočašće i središnja proslava 800. obljetnice Franjevačkog reda u Bosni i Hercegovini pod geslom *Idi, Franjo, popravi moju kuću*, održana je u nedjelju 30. kolovoza u svetištu sv. Ive u Podmilačju. Tom svefranjevačkom slavlju koje je okupilo velik broj franjevaca i franjevaka iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, te mnoštvo vjernika, pridružilo se i petnaest naših sestra iz Zadra, Zagreba, Imotskoga i Splita zajedno s provincijalnom predstojnicom s. Klarom Šimunović.

Na prigodno uređenom oltaru ispred nove crkve sv. Ivana Krstitelja hodočasničko misno slavlje uz stotinjak svećenika-franjevaca i osam provincijala predvodio je fra Josip Sopta, provincijal Provincije sv. Jeronima u Zadru. Pozdravnu riječ uputio je domaćin susreta fra Lovro Gavran, provincijal provincije Bosne Srebrne.

Prije misnog slavlja fra Mirko Filipović i s. Kata Karadža, naša sestra iz Sarajeva, ukratko su predstavili život i djelovanje svih muških i ženskih franjevačkih zajednica u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj od početaka do danas.

Zajedništvo nakon misnog slavlja nastavili smo na obalama Vrbasa uz okrjepu koju su pripremili braća franjevci iz Podmilačja.

Na povratku iz Podmilačja, mi iz Splita, u Jajcu smo posjetile naše sestre Bosansko-hrvatske provincije u njihovoj kući. Nakon kratkog srdačnog druženja sa sestrama, povele su nas sestre na tvrđavu u samom središtu Jajca – stari jajački grad, te na prekrasne slapove i vodenice na rijeci Plivi.

ZAGREB

Trodnevna završna proslava 800. obljetnice franjevačkih početaka održana je od 17. do 19. rujna u Zagrebu, gdje se okupilo mnoštvo franjevaka i franjevaca predvođenih provincijalima i provincijalkama svih franjevačkih zajednica koje djeluju u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Bogatom programu proslave pridružilo se i četrdesetak naših sestara iz Zagreba, Zadra, Paga, Kaštel Lukšića, Imotskoga, Splita i Glonna.

Tom prigodom, u četvrtak 17. rujna, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić primio je provincijale i provincijalke franjevačkih zajednica u zgradi Gradskog poglavarstva, gdje se razgovaralo o doprinosu koji su tijekom osam stoljeća franjevci i franjevke dali na duhovnom i kulturnom području, na očuvanju hrvatskih korijena šireći mir i dobro.

Pod geslom *Franjo, idi i popravi moju kuću*, u četvrtak navečer 17. rujna u crkvi Svetoga Križa u Sigetu, održan je prigodni svečani koncert. Kroz razne oblike izražavanja: sliku, pjesmu i glazbu, recital, svjedočanstvo, u izvođenju poznatih glumaca, redatelja, orguljaša, pjevača, predstavljen je doprinos franjevaca i franjevaka u našem narodu na različitim područjima djelovanja: u stvaranju povijesti, umjetnosti, vjerskoj pouci, školstvu, znanosti, medijima, misionarskoj djelatnosti, ekumenskom i međureligijskom dijalogu, u svakodnevnom životu. Među osobnim svjedočanstvima petorice sudionika, predstavnika franjevačkih zajednica, svoje svjedočanstvo franjevačke zauzetosti i blizine bratu čovjeku u zdravstvenoj djelatnosti izrekla je naša s. Dominika Grgat.

U petak 18. rujna obilježavanje 800. obljetnice nastavljeno je Redovničkim tjednom na temu *Franjevačka novost u razvoju posvećenog života* u organizaciji HUVRP i HKVRP u koji su se uključili predstavnici različitih redovničkih zajednica. Na otvorenju tjedna sudjelovao je i gospičko-senjski biskup Mile Bogović zadužen za redovnike pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji te zagrebački pomoćni biskup Valentin Pozaić.

Predavanje *Franjin doprinos u razvoju posvećenoga života u Crkvi* održao je fra Nikola Vukoja. Osobito je naglasio neke vidove novosti Franjinoga načina života: evanđeoska autentičnost i radost življenja evanđelja; neodvojivost poslušnosti od evanđelja; minoritas - biti manji od najmanjega; slavljenje kapitula kao susret, slušanje Božje riječi kroz druge; siromaštvo kao povlastica, u dubokoj svijesti da je sav Božji i za Boga i da sve pripada Njemu; novost u misijskom djelovanju koja se osobito odražava u bliskosti s ljudima i u služenju.

U poslijepodnevnom dijelu programa Redovničkoga tjedna održano je šest koreferata s temom *Elementi franjevaštva kod pojedinih osnivača redova*. Predstavnici dominikanaca, isusovaca, sestara Presvetog Srca Isusova, uršulinka, Isusovih malih sestara te Misionarka ljubavi istaknuli su dodirne točke s Franjom. Veliko obogaćenje bilo je upoznavanje uloge sv. Franje u oblikovanju osobnosti pojedinih osnivača i utjecaju franjevaca u nastanku pojedinih redova.

Zaključujući radni dio Redovničkog tjedna, fra Ivica Petanjak je istaknuo da je sv. Franjo svim predstavljenim utemeljiteljima bio poticatelj i nadahnuće, a svatko od njih je krenuo drugim putem. U tome je širina sv. Franje i franjevaštva koje se temelji na evanđelju Isusa Krista.

U okviru Redovničkog tjedna predstavljeno je prigodno izdanje poštanske marke s likom sv. Franje koju je Hrvatska pošta tiskala u povodu 800. obljetnice Franjevačkog reda.

Navečer, od 20 do 24 sata, molitveno bdjenje u crkvi u Sigetu pred Križem sv. Damjana predvodio je fra Zvezdan Linić. Na početku bdjenja pročitano je pismo koje su svim franjevcima i franjevkama samostanskih i svjetovnih zajednica uputili generalni poglavari i poglavarice. U poruci se poziva na zahvalnost za dar što ga je Bog učinio franjevačkoj obitelji i svoj Crkvi, pozivajući kršćane po Franjinu zagovoru i njegovih drugova da prihvate Evanđelje Isusa Krista za novo življenje. Bogatu simboliku Križa sv. Damjana koji je promijenio Franjin život pojasnio je fra Rozo Brkić. U pojašnjenju je posebno istaknuo značaj pojedinih simbola za današnjeg čovjeka. U tijeku četverosatnog bdjenja molilo se, meditiralo i pjevalo u duhu sv. Franje, čitajući svetopisamske tekstove i tekstove iz franjevačke baštine.

Vrhunac proslave bilo je svečano euharistijsko slavlje koje je u zagrebačkoj katedrali u subotu 19. rujna predvodio zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić. U koncelebraciji su bili apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Mario Roberto Cassari, predsjednik HBK đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić i ostali hrvatski (nad)biskupi, banjalučki biskup Franjo Komarica i beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar, provincijali franjevačkih provincija iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te dvjestotinjak svećenika, većinom franjevaca. Misi su uz franjevke, novake i novakinje, bogoslove, sjemeništare i kandidatice, članove i članice Franjevačkog svjetovnog reda, Franjevačke mladeži, članice svjetovnog instituta Mala franjevačka obitelj, nazočili i vjernici prijatelji franjevačke karizme, kao i predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor, predsjednik Vladine komisije za odnose s vjerskim zajednicama Božo Biškupić i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić.

U nadahnutoj propovijedi kardinal je sliku iz Ivanova evanđelja o trsu i lozi primijenio na veliko stablo franjevačke obitelji i njegove povezanosti s Kristom i Crkvom i u otajstvenom zajedništvu zdušno izgovorio riječi našega sv. oca Franje: "Gospodin mi je dao braću", i

pozvao sve nas sljedbenike sv. Franje da nam ta svijest uvijek bude prisutna u oblikovanju našega poslanja i djelovanja u Crkvi.

Uz euharistijske darove, na oltar je prinesen i dar svih franjevačkih zajednica za fond prihvatilišta za beskućnike "Ruža svetog Franje" u Rijeci.

Nakon pričesne molitve svi mi zavjetovani članovi Franjevačke obitelji obnovili smo redovničke zavjete.

Posebno dirljiv bio je trenutak kad je kardinal Josip Bozanić provincijalu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Željku Železnjaku predao franjevački pojas bl. Alojzija Stepinca, dar za samostan sv. Franje na Kaptolu čijem je bratstvu kao franjevački trećoredac bl. Alojzije pripadao.

Na kraju misnoga slavlja predsjednik Vijeća franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Željko Tolić je izrekao zahvalu Bogu za Franju, za crkvicu sv. Damjana i riječi što ih je Franjo u njoj čuo, za Petrovog nasljednika papu Inocenta III. koji je snagom apostolske ovlasti Franji i njegovoj braći odobrio način života, za neizbrojivo mnoštvo muževa i žena koji su franjevačku karizmu živjeli, za današnji franjevački naraštaj, za one u zavjetima i koji se na to spremaju, za Franjevački svjetovni red i Franjevačku mladež, za sve iskrene prijatelje i dobročinitelje, za prisutne (nad)biskupe, za sve koji u zajedništvu sa zagrebačkim nadbiskupom završavaju ovaj franjevački jubilej.

Trodnevno slavlje 800. obljetnice Franjevačkoga reda još jednom je potvrdilo kako je sv. Franjo jedinstven, svestran i univerzalan svetac, na čijem se primjeru i duhovnosti nadahnjuju mnogi, tijekom povijesti i danas. Sv. Franjo i franjevački pokret trajna su inspiracija *nasljedovanja stopa Gospodinovih* unutar sveopćeg poslanja i života Crkve.

s. M. P.

ZAGLEDANOST U RASPETOGA KRISTA I OTVORENOST EVANĐELJU

Homilija kardinala Josipa Bozanić, nadbiskupa i metropolita zagrebačkog, na misnom slavlju u prigodi završne proslave 800. obljetnice Franjevačkog reda
Zagrebačka katedrala, 19. rujna 2009.

Liturgijska čitanja: Sir 15,15-20; Ps 19,8-10.15; 1Iv 3,18-24; Iv 15,1-8.

Preuzvišeni Apostolski nuncije, oci nadbiskupi i biskupi,
draga Franjevačka obitelji:
mnogopoštovani oci provincijali,
mnogoštovane vrhovne i provincijalne poglavarice,
braćo svećenici, časna braćo franjevci,
drage sestre redovnice,
novaci i novakinje, bogoslovi, sjemeništarci i kandidatice;
poštovana Predsjednice Hrvatske vlade,
poštovani Ministre, poštovani zagrebački Gradonačelnice,
cijenjeni gosti i prijatelji,
dragi vjernici, braćo i sestre u Kristu!

1. Danas, na završnici velikoga franjevačkog jubileja, koji sažimlje osamstoljetnu povijest Franjevačkoga reda i karizme, izričem pred vama, dragi pripadnici cijele franjevačke obitelji, tako dragi vam pozdrav "Mir i dobro!", te radosno s vama sudjelujem u ovoj znakovitoj Euharistiji koja je sakrament zajedništva i jedinstva Crkve. U ovom otajstvenom zajedništvu Crkve s Gospodinom, njegova riječ postaje sakramentom i očitovanjem Božje prisutnosti.

Početci Franjina posvećenog života u nasljedovanju Isusa Krista i predanju Crkvi započinju upravo u osluhu riječi Evanđelja. Želeći sâm promijeniti svoj život i približiti se Bogu, Franjo u lutanju traži siromahe i srušene crkve, ali tek u Božjoj riječi, on otkriva volju Božju. Zato je Porcijunkula svugdje gdje je čovjek spreman ostaviti svoja lutanja i svoju volju – pa bila ona protkana i najplemenitijim nakanama; Porcijunkula je mjesto gdje se čovjek u potpunosti predaje preobrazbi i vodstvu Božje riječi.

2. "Ja sam trs, a vi loze" – govori nam Isus u današnjem Evanđelju. Ta slika iz Isusova oproštajnog govora u dvorani pashalne večere, može nas svojom jasnoćom zaslijepiti do te mjere da previdimo njezinu temeljnu poruku. U Isusovu govoru, punom oproštajne prisnosti i ljubavi, susrećemo sliku u kojoj se jasno razabiru vinogradar, trs i loze, to jest mladice koje izbijaju iz trsa. No, Isus se ne zaustavlja na izvanjskoj slikovitosti vinograda ili dojmljivosti razgranate loze, nego na unutarnjem i prisnom odnosu koji struji između vinogradara, trsa i mladica loze. Narav odnosa između Krista-Trsa i učenika-mladicâ zbijen je u glagol ostati. Ta se riječ u današnjem Evanđelju ponavlja čak sedam puta.

"Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete u meni" (15,4). Ostati na trsu i dopustiti da životna snaga Trsa struji mladicama – jedini je način da mladice donesu rod. Ponavljani glagol 'ostati', koji govori o odnosu između Krista i učenika, ne obistinjuje se samo u pukome "biti zajedno" ili u duhovnosti koja nas čuva samo u osobnom zadovoljstvu i miru, koji nije uznemirivan potrebama ljudi i svijeta. Smisao toga evanđeoskoga ostati u Kristu-Trsu ostvaruje se u donošenju roda: "Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda" (15,5).

3. Draga braćo i sestre, slikom trsa, bogatog ozelenjelim granama i mladicama, mogli bismo lako predočiti razgranato stablo velike Franjevačke obitelji. No, mudrost Evanđelja vodi nas korak dalje i poziva da u iskrenosti vjere pokušamo uočiti snagu odnosa koji franjevačke loze veže s Kristom, istinskim trsom, na kojemu snagu crpi svaka loza koja želi donijeti rod.

Puno je načina koji očituju i čuvaju prisnost između Trsa i loze, između Krista i onih koji učenički slijede njegove stope. Danas mi se, međutim, čini veoma važnim istaknuti onu snagu koju Krist stavlja u srž toga odnosa. To je snaga njegove riječi: "Ako ostanete u meni i riječi moje ako ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam" (15,7). U istinskoj otvorenosti Bogu i zajedništvu, koje se predaje njemu, Riječ prerasta iz nauka u sigurnost života, iz opomene u prepoznatljivost Božje prisutnosti. Ta uzvišena dimenzija Riječi utkana je duboko u duhovnost koju nam je ostavio sveti otac Franjo, đakon Evanđelja Kristova.

Prva rečenica Franjina Pravila života, koje je ostavio svojoj braći, a koje je potvrdio papa Honorije, u središte franjevačkog posvećenja stavlja Evanđelje: "Pravilo i život Manje braće jest ovo: obdržavati sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći" (Pravilo, 1). No, još je izričitija Franjina Oporuka u kojoj piše: "Pošto mi Gospodin dade braće, nitko mi ne pokazivaše što bih morao činiti, nego mi sam Svevišnji objavi, da moram živjeti po načinu svetoga Evanđelja" (Oporuka, 16-17). Neodoljivo je privlačna Franjina navezanost na riječ Evanđelja. Još prije svake zamisli o Redu, o braći i zajednici nasljedovatelja, stoji Franjo – sâm pred riječju Evanđelja. Nakon dugoga traženja i lutanja, tek iz navještaja Evanđelja razaznaje objavljenje Božje volje. U Kristovoj riječi prepoznaje prvoga savjetnika, glas koji treba slušati i kojemu se uvijek treba podlagati. Zato je, svjedoče životopisci, evanđelistar nosio uvijek sa sobom, a na kraju života, prije nego što će usnuti, od braće traži da mu čitaju odlomak iz Ivanova evanđelja.

Veliki poznavatelji njegova duha, s pravom su ga nazvali "življenim Evanđeljem". Razumio je da mudrost života i vjernost "Kristovim stopama" izrastaju iz onoga: ostati u Božjoj riječi. Zanimljivo je da za Franju Evanđelje nije tek pravilo. Ono je "pravilo i život". Življenjem biva prepoznato i drugima povjereno kao pravilo.

4. Braćo i sestre, u Franjinoj navezanosti na Božju riječ i u brizi da Božja riječ ostane u njemu, na jedinstven se način prepoznaje kako odnos s Bogom koji je hranjen njegovom Riječju donosi mnogo roda. 'Rodnost' Riječi kod svetog Franje očitovala se u brizi za siromahe i gubavce, ali i u predanosti propovijedanju onima koji su oskudijevali radošću Evanđelja. Iznimno je vrijedno uočiti kako je Franjin evanđeoski žar veoma brzo oblikovao duhovnost koja je umjela ujediniti i međusobno prožeti molitveno predanje Riječi i apostolsko nastojanje oko plodnosti Riječi.

Odnos između molitve i poslanja, apostolskog ili karitativnog, između kontemplacije i akcije, trajno je aktualna i ponekad vrlo teška briga svake kršćanske zajednice, osobito redovničke. Zapadno je monaštvo zato rado usvojilo benediktinsku misao "Moli i radi". Franjevačka je duhovnost, upravo slijedeći primjer Franjinoga "ostati u Riječi", umjela na jedinstven način povezati molitvu i rad u jednu neodvojivu zbilju. Kao što nije moguće odvojiti život Evanđelja i život pravila, tako je nemoguće odvojiti "duh molitve" od evanđeoskih djela. Djela se hrane molitvom, a molitva pročišćuje djelima.

Veliki franjevački učitelj, sveti Bonaventura, tu je sposobnost ujedinjavanja molitve i poslanja nazvao sursumactio, djelovanjem koje uzdiže k Bogu. Time je u jednu riječ zblio "duh molitve i pobožnosti" te evanđeosku skrb za ljude, pokazujući kako i djelovanje može biti uzdignuće k Bogu. Za vjerne sljedbenike serafskoga oca Franje svako djelovanje, svaki apostolat, svaki oblik služenja, svaki karitativni, studijski, znanstveni ili bilo koji drugi rad,

moraju nositi ovaj predznak – sursum, gore, u usmjerenosti prema onom što je gore, ostajući vjerni Apostolovoj riječi "Za onim gore težite, ne za zemaljskim!" (Kol 3,2).

Franjina zagledanost u raspetoga Krista i otvorenost njegova srca Evandjelju u kojemu otkriva što mu je činiti, živi su primjer usmjerenosti prema onom što je gore. No, ta zagledanost nije Franju zatvorila u njegov izolirani svijet, nego ga je uputila u svijet, k ljudima, da se ondje pred ljudima, u poklonstvu raduje Božjoj prisutnosti. Franjo je bio istinski tražitelj i ljubitelj Boga u svakom čovjeku i u svemu stvorenom. Zato i njegova briga za gubavce, i njegovo propovijedanje Evandjelja, i njegova ljubav prema najmanjem stvorenju, postaju svjedočanstvo vjere koja evanđeoskim gledanjem susreće Boga.

Predragi u Kristu, možda smo danas odveć zabrinuti, kako ljudima "donijeti Boga", kako im donijeti njegovu riječ. Franjo, siromašan, slobodan od svega, ljudima nije donosio ništa. On im je samo nastojao otkriti Boga koji je u njima. Zato je neuki Franjo bio pouka svakome učenju onoga doba. Svojom je jednostavnošću prepoznat kao istinski obnovitelj Crkve. Predragi sinovi i kćeri svetoga oca Franje, znajte i danas čuvati to jedinstvo molitve i angažiranoga poslanja u svijetu. Neka zato vaša plodna i svestrana prisutnost u svijetu – u pastoralu, u služenju, u odgoju i poučavanju, u svijetu znanosti i kulture, u brizi za potrebne i za sve stvoreno – nikada ne zapriječi vašu bliskost s Evandjeljem i vašu usmjerenost prema onom što je gore.

5. U osvrtu na osamstoljetnu povijest zacijelo imamo razloga, svi zajedno s vama, zahvaljivati Gospodinu za "milost početaka", milost iz koje je izrastao Franjevački red, ali i novi obnoviteljski korak u povijesti Crkve. Nije moguće danas ne iskazati zahvalnost Gospodinu na milosnome daru što je franjevačko stablo u našem narodu našlo plodno tlo već od samih početaka franjevačkoga pokreta te da je danas prisutno po razgranatosti svih svojih redova, kao i brojnih redovničkih kongregacija i zajednica.

S posebnom radošću ističem da svi franjevački redovi, kongregacije i družbe koje djeluju u hrvatskome narodu, s većim brojem zajednica djeluju i na području ove mjesne Zagrebačke Crkve. Četiri muška franjevačka reda, Sestre Klarise, osam ženskih franjevačkih kongregacija i družbi, Franjevački svjetovni red, jedan svjetovni institut te zajednica Franjevačke mladeži, veliki su dar Zagrebačkoj nadbiskupiji. Zato se usuđujem reći da je zagrebačka katedrala veoma prikladno mjesto za ovo nacionalno završno franjevačko slavlje.

Predraga Franjevačka obitelji, kao zagrebački nadbiskup, na ovom se mjestu otajstvenoga zajedništva, koje izgrađuje našu crkvenost, usuđujem izgovoriti riječi vašega utemeljitelja: "Gospodin mi je dao braću", da "Gospodin mi je dao braću i sestre". Ovom se priznanju u biskupskom zajedništvu pridružuju i nazočna subraća u Episkopatu. Draga braćo i sestre, Franjino priznanje da mu je Gospodin "dao" braću govori da je svatko od vas dar. Svi ste darovani Crkvi i zato neka vam je najveća radost osjećati se darom u Crkvi. Obdareni ste da budete dar. Neka ta svijest bude uvijek prisutna u oblikovanju vašega poslanja i djelovanja u Crkvi.

6. Franjevačka prisutnost u našem narodu zaslužuje zahvalnost Crkve i svega hrvatskoga naroda. Na dan preuzimanja službe zagrebačkoga nadbiskupa, 4. listopada 1997. godine, rekao sam na ovom mjestu: "Franjevaštvo je duboko opečatilo kršćanstvo hrvatskoga naroda u našoj povijesti. Naša Crkva i danas zahvaljuje Bogu za brojne duhovne sinove i kćeri sv. Franje. Hrvatskom je narodu, osobito u ovo vrijeme, potrebna franjevačka karizma" (Nastupna propovijed, Službeni vjesnik Nadbiskupije zagrebačke, br. 5, 1997.).

Burna povijest našega naroda neodvojiva je od redovništva i Franjevačkog reda. Redovnička prisutnost prvoga tisućljeća u našim je krajevima bila zaogrnut

benediktinskim plaštem, a u drugom je tisućljeću odjenula franjevačko odijelo. U raznolikosti redovničke prisutnosti kod nas, franjevaštvo je zauzelo posebno i najuočljivije mjesto. Stoga, vi franjevci i franjevke, zajedno sa svim zajednicama franjevačkoga nadahnuća, nosite u našoj Crkvi odgovornost ne samo za svoje zajednice, za svoje provincije i za vjernost svojoj karizmi, nego nosite i veliku odgovornost za sliku i jasnoću redovništva kao takvog u našoj Domovini i hrvatskom narodu. Ta se odgovornost prepoznaje poglavito u crkvenosti življenja vašega poziva. Vlastitost i posebnost nalaze u Crkvi svoj smisao tek ako su utkani u zajedništvo poslanja, u iste brige čitave Crkve.

Uvijek nam prijeti opasnost da duh obnove zamijenimo traganjem za nečim novim – za novim načinima rada, za novim oblicima zajedništva, za novim naslovnicima – ali temeljna snaga obnove ostaje uvijek onaj odnos koji mladice povezuje s Trsom i koji snagom istoga zajedništva sve združuje u jedno biće. Ni jedna mladica ne može donijeti roda sama od sebe. Odsječena od Krista-Trsa, ona vene i umire. Zato u poteškoćama koje osjećate, ne tragajte za izazovima koji će vas angažirati, koji će vam dati nova zanimanja ili nova mjesta prisutnosti u Crkvi i društvu. Novi oblici prisutnosti i djelovanja nisu jamstvo nutarnje novosti i snage života. Ne dajte se olako izazvati svime što se danas nudi. Radije produbljujte brigu da budete redovnički izazov Crkvi i suvremenom čovjeku, poput Franje, koji je ostavio izazove svijeta, pa i izazove same Crkve, te postao izazovom svima – i Crkvi i društvu.

7. Vrijedno je danas prisjetiti se časnih članova Franjevačke obitelji koji su postali poseban izazov mnogim Kristovim vjernicima. Sveti mučenik Nikola Tavelić, sveti služitelj sakramenta pomirenja Leopold Bogdan Mandić, blaženi Jakov Zadranin, blaženi Julijan iz Bala, blažena Marija Propetoga Isusa Petković – umjeli su raznolikost svoga dara ugraditi u svetost Crkve. Njima pridružujemo i niz slugu i službenica Božjih: fra Antu Antića, fra Vendelina Vošnjaka, fra Aleksu Benigara, s. Klaru Žižić. Ovi divni uresi Franjevačkoga reda potiču i obvezuju sve vjerne nasljedovatelje da i danas budu izazov svetošću, po evanđeoskim savjetima poslušnosti, siromaštva i čistoće, u svoj raznolikosti darova i oblika služenja. Raznolikost franjevačkih svetaca, blaženika i slugu Božjih jasno pokazuje da nema oblika poslanja ili službe u kojima se ne bi mogla doseći herojska krjepost i svetost.

8. Blaženi Alojzije Stepinac, i sam član Franjevačkoga svjetovnog reda, prigodom proslave 200. godišnjice posvete franjevačke crkve u Samoboru, 11. listopada 1936., istaknuo je kako franjevački ideal skromnosti i nenavezanosti na svijet i materijalno može biti ozdraviteljska snaga svijetu koji je ranjen razornim materijalizmom. Blaženi Kardinal podsjeća da je sveti Franjo "u svoje doba također gledao groznu pohlepu za užicima, blagom i bogatstvom u ljudskome društvu", ali i uvidio "da za ozdravljenje prilika u ljudskome društvu ne može biti lijek lakomost pojedinaca (...), nego samoodricanje, pobijanje nepravedne pohlepe" (J. Batelja – C. Tomić [prir.], Alojzije Kardinal Stepinac, nadbiskup zagrebački. Propovijedi, govori, poruke [1934-1940], Zagreb 2000., str. 129). Zbog toga je kardinal Stepinac svetoga oca Franju nazvao "divnim svecem".

U jednoj drugoj prigodi, govoreći o pohlepi i oholosti svijeta, blaženi je Alojzije izrekao i ove riječi: "Ljute su rane čovječanstva! Rane koje ga ubijaju više nego ognjeno tane ili oštra sablja. (...) A može li se naći bolji lijek za to negoli su upravo naši crkveni redovi? (...) Taj lijek izmislio je najbolji liječnik čovječanstva, Spasitelj Isus Krist, kad je po anđeoskim savjetima dao temelj redovničkim zavjetima, čistoći, siromaštvu i poslušnosti." (Isto, str. 138). Braćo i sestre, svojom franjevačkom jednostavnošću i skromnošću, u radikalnosti evanđeoskih zavjeta: čistoće, siromaštva i poslušnosti, budite lijek ovome vremenu i ovome svijetu. Prijateljujući s "gospođom siromaštinom" – kako je Franjo

nazivao sveto siromaštvo – uistinu možete biti izazov svijetu, koji siromašan luta u obilju. Bogatstvo vašega siromaštva putokaz je mnogima kako izaći iz siromaštva svoga bogatstva. Vrline redovničkih zavjeta "ludost" su svijetu, ali upravo ta "ludost", zagledana u Krista raspetoga, lijek je ljudima koji su ranjeni "mudrošću svijeta".

9. Pređragi franjevci i franjevke, gledajući vaše umijeće da prepoznate svoje poslanje u svakom vremenu Crkve i u svim neprilikama svijeta, uzdam se da ćete i u sadašnjemu trenutku svojom evanđeoskom ljekovitošću biti izazov Crkvi u našoj Domovini. S tim mislim gledam posebno na vas svećenike redovnike u ovoj "svećeničkoj godini" tijekom koje, po produbljivanju svećeničkoga služenja i zajedništva, nastojimo većma obnoviti služiteljsko lice Crkve. Služenje je majka zajedništva, jer samo služenje može roditi zajedništvom. I tu nam sveti Franjo može biti učiteljem. Njegova svijest o pripadnosti mladoj redovničkoj zajednici nije ga odvojila od brige za poslanje Crkve, osobito od brige za autentičnost života onih koji su nositelji svećeničke službe.

U Pismu upućenu braći na kapitolu posebno se obraća svećenicima podsjećajući ih na njihovo euharistijsko dostojanstvo, na svetost koja izvire iz razmatranja dara koji im je udijeljen te piše: "Pazite na svoje dostojanstvo, braćo svećenici, i budite sveti, jer je on svet! I kao što je Gospodin Bog, poradi ovoga otajstva, vas iznad svih počastio, tako i vi, više nego svi, njega ljubite, poštujte i častite (...) O uzvišena poniznosti! O ponizna uzvišenosti, da se Gospodar svemira, Bog i Božji Sin tako snizuje, da se radi našega spasenja skriva pod smjernim obličjem kruha! Braćo, gledajte Božju poniznost i pred njim izlijevajte svoja srca. I vi se ponizujte, da vas on uzvisi! Dakle, ništa od sebe ne zadržavajte sebi, da vas cijele prihvati onaj koji se vama cio dariva" (Pismo drugo, 30-37, str. 195).

Draga braćo u Kristovu svećeništvu, Franjo nas u istome Pismu upozorava da onu istu pobožnost koju gajimo pričešćujući se Kristovim tijelom iskazujemo i kad primamo njegovu Riječ. Doista, svi smo pričesnici Riječi, kako bi ona u nama našla 'tijelo' te bila utjeha i ljubav svima koji su potrebni Božjega ozdravljenja.

10. Braćo i sestre Franjevačke obitelji, osam stotina godina duga je vaša povijest. Duga povijest – rekli bi ljudi. No, Franjo, zagledan u vječnost, daje nam evanđeoske 'ludosti' i smjelosti da se ohrabrimo vidjeti "kratkoću" stoljeća što se nižu iza nas. On je često znao reći: "Počnimo, braćo, služiti Gospodinu Bogu svome jer smo do sada malo što učinili". Osamstota je obljetnica stoga novi početak i ohrabrenje da ono što je pred nama bude više i vrijednije od ovoga što je iza nas. Obljetnice imaju smisla jedino ako nas bogato nadahnuće povijesti otvara budućnosti koja je pred nama.

Draga braćo i sestre, ne zaboravimo da smo svi mladice, da nas godine i životno iskustvo ne pretvaraju u trs nego u mladicu koja je potrebna stalnoga čišćenja i rezanja kako bi se 'zamladila' i donijela obilati rod. A rod će donijeti jedino iz onoga: ostati u Kristu-Trsu koji snagom svoje Riječi i svojih sakramenata uvijek čisti i hrani svaku mladicu novim sokom božanskoga života.

Neka vas, pređragi sinovi i kćeri svetoga Franje, na tom putu svetosti svojim zagovorom prati i primjerom nadahnjuje Presveta Bogorodica Marija, koju je Franjo nazvao "palačom" Gospodinovom. A Gospodin neka vam dade svoj mir i obdari vas svojim dobrom. Amen.

SUSRET ANIMATORA ZA DUHOVNA ZVANJA

Buško Blato, 25.- 26. rujna 2009.

Prema odluci Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja Hrvatske biskupske konferencije, susret animatora za duhovna zvanja ove godine održan je 25. i 26. rujna u Duhovnom centru Karmel sv. Ilije u Buškom Blatu. Okupilo se 30-tak sudionika iz raznih redovničkih zajednica, sjemeništa i bogoslovija Hrvatske te Bosne i Hercegovine.

Mislim da nam se svima dopala ova duhovna oaza, izolirano mjesto pogodno za rad, sabranost. Nema ničeg što bi odvlačilo pozornost od zadanog. Vani čisti zrak, netaknuta priroda, a u kući ima sve što je potrebno za suvremeni rad.

Tema ovogodišnjeg susreta bila je: *Mjesto i uloga crkvenih pokreta u pastoralu duhovnih zvanja*. Rad se temeljio na predavanjima, radu u skupinama i dakako, potkrijepljen zajedničkom molitvom časoslova, slavljenjem euharistije te bdijenjem za nova duhovna zvanja u Crkvi.

Imali smo tri izlaganja. Prvo je imao Ivica Raguž, profesor dogmatske teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Govorio je o *crkvenosti crkvenih pokreta*. Naime, o crkvenosti, o ljubavi prema Crkvi ovisi plodnost pokreta. Promjene u Crkvi na bolje ne događaju se ako se zaustavimo samo na kritici, a malo ljubimo. Sv. Franjo je ljubio Crkvu i zato se ona snažno obnavljala.

Riječ *karizma*, nezasluženi Božji dar, ima isti korijen kao i *kharis*, a ona označava Božju milost, naklonost, ljubav. *Kharis* je konkretna prisutnost *karizme*, djelovanje Duha na izgradnju konkretne zajednice.

Profesor Raguž je naveo tri tipa religioznosti: praktični vjernici, hodočasnička religioznost i konvertiti (obraćenici). Stavio je naglasak na hodočasničku religioznost kao onu koja posebno obilježava današnjeg kršćanina, a posebno mlade. Mladima treba vremena, tj. životnog hoda da usvoje nešto, ne mogu se odmah odlučiti. Potrebno ih je slušati, pratiti, voditi, hodočastiti s njima, poput Isusa koji ide s dvojicom učenika na putu u Emaus.

Drugo predavanje imao je Josip Kolega, vicerektor Biskupijskog sjemeništa "Redemptoris Mater" u Puli. On je najprije iznio svoj put rasta u vjeri kroz neokatekumenski put – od čovjeka intelektualca koji je imao karijeru, osiguranu budućnost, ali nije imao onog dubokog životnog zadovoljstva, smisla. Kroz kateheze, kroz neokatekumenski put otkrio je veliko bogatstvo Crkve i vlastiti poziv. Ostavio je sve i postao svećenik. Naglasio je da neokatekumenski put nije jedini put, jedan je od mnogih.

Njegovo predavanje imalo je naslov: *Pastoral zvanja na Neokatekumenskom putu*. Zapravo, oni nemaju nikakav poseban pastoral zvanja, ona su jednostavno plod neokatekumenskog puta, bilo zvanja za duhovni poziv ili kršćanski brak.

Tri su elementa egzistencijalna za Crkvu i ovaj *put* ih jako njeguje. To su: Riječ Božja, liturgija, zajednica. U neokatekumenskoj obitelji se slavi Riječ, zajedno se čita i traži se njezina poruka za život, ona je nadahnuće za zajedničku molitvu. Potrebno je otvoriti se Riječi, ona mijenja naš život. Krštenje koje smo primili ima veliku snagu, ali ona ne djeluje automatski. Tu snagu treba probuditi. Duhovni život je poput sporta. Bez vježbe, napora, nema napretka, uspjeha. Obitelj u kojoj se slavi Riječ, obitelj koja živi od sakramenata, uistinu je prava mala Crkva. U takvom ozračju Riječ Božja se prima, raste i donosi plod.

Osvrt na susret povjerenika i animatora duhovnih zvanja europskih biskupskih konferencija koji se održao u Rimu početkom srpnja ove godine, imao je don Jenko Bulić, predstojnik Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije i župnik na Trsteniku u Splitu. Ovaj skup je istaknuo nekoliko važnih elemenata za pastoral duhovnih zvanja. Na prvo mjesto stavljena je molitva, istaknuta je važnost svjedočenja vlastitim životom, potom evangelizacija i pozivanje na adekvatan način. Tema sljedećeg skupa animatora duhovnih zvanja europskih biskupskih konferencija bit će tema koju smo mi imali ove godine, a mjesto održavanja bit će Mađarska.

Na kraju smo se osvrnuli na situaciju u našoj Crkvi. Izmjenjujući iskustva pokušali smo biti jedni drugima poticaj da naš način života bude uistinu izazov svijetu, da mi sami živimo onu duhovnu snagu koja će privući druge.

Duša ovog našeg susreta bila je s. Meri Gotovac, tajnica Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja pri HBK, koja je zdušno i radosno koordinirala cijeli skup.

s. Karolina Bašić

PROČITALA SAM!

Pročitala sam iz *Odjeka* štivo: "Susret sestara s privremenim zavjetima". Cijeli tekst jako me se dojmio. Osobito misli iz predavanja s. Nele Gašpar. Zatim duboko duhovno shvaćanje mladih sestara juniorki, koje su duhovno razumjele i usvojile riječi predavanja te iz punog srca spoznaje duhovnoga hoda k Isusu odlučile se za Evanđelje Božje.

Zaigra mi srce od radosti što i naša zajednica ima mladih sestara koje teže za Bogom kao zemlja suha žedna za kišom.

Pune i potaknute Božjim duhom s pravom su sestre juniorke napisale poslanicu svim zajednicama, a i svakoj sestri dobre volje na razmišljanje. Ja sam ostala ganuta kad sam je pročitala i do tri-četiri puta, da je dobro shvatim, da bih bar malo usvojila za svoju dušu. E, da bi tako Bog ljubavi bio vazda s nama!

Našim sestrama juniorkama želim svetu ustrajnost i žarko spoznanje i uživanje Božje ljubavi, da mu mogu ljubav ljubavlju uzvratiti, po primjeru sv. našeg oca Franje.

Zahvaljujem s. Luciji Bilokapić koja je napisala to duhovno štivo. Svima upućujem srdačan pozdrav u Isusu, Mariji i sv. Ocu Franji.

Vaša u Kristu s. Leopolda Kleva

JEKA IZ AFRIKE

PRIPREMA ZA ULAZAK U POSTULATURU

Tijekom cijelog vremena kandidature u nama je bila prisutna želja nastaviti započeti put redovništva. Nakon tri godine provedene u kandidaturi nas dvije, Brigitte i Fazila, napisale smo molbu za ulazak u postulaturu. Bogu hvala, dobile smo pozitivan odgovor.

Kao bližu pripremu za postulaturu imale smo petodnevne duhovne vježbe u našoj kući u Luhwinji. Bilo nas je sveukupno šest. Uz nas dvije bile su još tri kandidatkinje prve i jedna druge godine kandidature. Voditelj duhovnih vježba bio je svećenik franjevac fra Stephano, odgojitelj postulanata u samostanu u Nyantende. Tema *Naš 'da' Božjem pozivu nasljedujući svetog Franju* puno nas se dojmila. Voditelj nam je pokazao kako je Franjo stalno i svugdje nastojao što konkretnije nasljedovati Krista. Slušajući o njegovom životu uvidjele smo da je zbilja bio "Svetac Božji" živeći jednostavnost i siromaštvo. Sveti Franjo je volio siromaštvo jer ga je i Krist volio.

Poslušnost je za Franju istinska sloboda. Trebamo se truditi biti poslušne Bogu. A poslušnost Bogu očituje se u poslušnosti odgovornima i drugim osobama s kojima živimo te u događajima. Jedina Franjina želja je slijediti Krista. Tako i mi franjevke trebale bismo slijediti nauk i primjer našeg Gospodina Isusa Krista u redovničkom životu koji smo prihvatile.

Krist, Sin Božji, se ponizio i sišao je s kraljevskih dvora u krilu Djevice Marije. On – najbogatiji, izabrao je biti najsiromašniji. Isus Krist nas uči poniznosti. Bog se proslavlja u našoj slobodno izabranoj poniznosti. Franjo se predstavio kao čovjek neuk, ali imao je mudrost od samog Boga. Razumio je dobro Pisma. Jednostavnost je jedini put koji nas može dovesti do cilja našeg poziva.

Fra Stefano nas je pripremio i za sakrament ispovijedi kao na radosni susret. To nas se posebno dojmilo te smo pristupile ispovijedi s puno više radosti i ljubavi nego inače.

Ove duhovne vježbe su nam pomogle otkriti Božju volju u našem pozivu nasljedujući ga po primjeru svetoga Franje.

Na blagdan Gospe od Anđela za vrijeme molitve Večernje u zajednici u Ngubi s. Mirabilis, odgovorna za sestre u DR Kongu, u ime zajednice školskih sestara franjevačka primila nas je u postulaturu. Tom prigodom dala nam je Tau u znak pripadnosti franjevačkoj obitelji.

Neka Blažena Djevica Marija nas zagovara i nek dadne svim sestrama naše Kongregacije snage i hrabrosti u apostolatu živeći evanđelje po primjeru našeg Oca Franje Asiškog.

Brigitte Ciza Ntumwa i Fazila Kanyere Karambu, postulantkinje

ŽIVOTNA PRIČA MOG OCA

Za vrijeme rata između plemena Tuci i Hutu u susjednoj državi Ruandi vojnici plemena Hutu, Interhamwe, su 1994. godine odbjegli u DR Kongo. Dobro naoružani okupirali su dio pokrajine Sjeverni i Južni Kivu. Drže pod nadzorom upravo područja bogata zlatom, koltanom i dijamantima. Teroriziraju stanovništvo, česti su napadi i pokolji po selima. Već godinama ti dijelovi zemlje za Kongoance su nepristupačni i ljudi su bili primorani izbjći u sigurnija mjesta. Putovanja iz Gome do Butemba, dva grada u Sjevernom Kivu odakle ima više naših sestara i kandidatkinja, postala su rizična, a ponekad i potpuno blokirana zbog čestih napada vojske. Tijekom mjeseca svibnja i lipnja ruandski vojnici u suradnji s kongoanskom vladom i vojskom su obavili navodnu potragu za Interhamwom i njihovim povratom u Ruandu. U javnosti je prošla i vijest o oslobođenju tih područja. Nažalost istina je drugačija. Još jednom svi smo se uvjerali da nikom u svijetu nije u interesu mir na ovim područjima. Sve vojske, naizgled protivničke, i vlade surađuju i samo se "premještaju" s obzirom na dogovor oko trgovine koltanom i dijamantima.

Upravo nekoliko dana poslije objavljene vijesti o povratku Interhamwa u Ruandu i konačnoj slobodi i miru primili smo strašnu vijest o napadu na sela u Sjevernom Kivu i otklanjanju oca i djeda naše postulantkinje Fazile. Fazila o tome piše:

Dana 6. svibnja telefonski sam od strica primila strašnu vijest kako su pripadnici Interhamwe zarobili mog oca Leandre Kaposo Sikuliwako i djeda te jednog djedovog prijatelja zajedno s kravama koje su čuvali. Nakon nekoliko dana na slobodu su pustili djeda i njegovog prijatelja. Mog oca su zadržali i povelili ga još dalje u šumu.

Proživljavala sam veliku tugu i žalost. Nisam se više nadala vidjeti oca, misleći kako je već mrtav, jer rijetki su koji su se vratili živi iz njihova zarobljeništva.

Za moguće njegovo oslobođenje najprije su tražili da im naša obitelj kao otkupninu donese solarne ćelije. Uz puno poteškoća obitelj im je uspjela to donijeti, ali oca nisu ni tada oslobodili. Potom su tražili novac u vrijednosti pet krava (cijena jedne krave je od 200 do 300\$). Bogu hvala, obitelj je uspjela skupiti jedan dio novca, 900\$. Pošto su dobili novac, nakon 17 dana zarobljeništva, pustili su na slobodu mog oca, uz napomenu da ne zaboravljaju njegov preostali dug. Tada je bio u području velike, mom ocu nepoznate, šume daleko sjevernije od našega kraja. Povratak kući je dugo trajao.

Zbog straha od ponovnog zarobljeništva otac više ne smije poći u rodno selo, gdje je prije čuvao krave, jer taj kraj je dobro poznat vojnicima.

Zahvalna sam za sve molitve i ohrabrenja koje sam osjetila u mojoj zajednici sa sestrama. Vjerujem da upravo zahvaljujući molitvama svih vas moj otac se vratio živ kući. Nek vas sve Bog ispuni blagoslovom za sve dobro što činite za patnike.

Fazila Kanyere Karambu, postulantkinja

NAŠI POKOJNICI

SESTRE NAŠE KONGREGACIJE

- s. M. Bernardica Ilić**, živjela 52 godine, u Kongregaciji 26 godina, preminula 28. srpnja 1998.
- s. M. Atilana Coronel**, živjela 74 godine, u Kongregaciji 49 godina, preminula u Formosi 29. srpnja 2009.
- s. M. Karmela Prosenjak**, živjela 85 godina, u Kongregaciji 55 godina, preminula u Zemunu 14. kolovoza 2009.
- s. M. Irena Pekoļj**, živjela 80 godina, u Kongregaciji 49 godina, preminula u Repnjama 18. kolovoza 2009.
- s. M. Margarita Dovžan**, živjela 86 godina, u Kongregaciji 51 godinu, preminula u Rimu 9. rujna 2009.
- s. M. Roberta Goličnik**, živjela 89 godina, u Kongregaciji 69 godina, preminula u Kranju 26. rujna 2009.

PRILOZI

IZ ZAJEDNO

Glasila Vijeća franjevačkih zajednica u HR i BiH

Veliki papa Inocent III. sanjao je jednom: vidio je kako se crkva ruši... Ali odjednom iz pozadine izroni bijedno odjeveni čovjek. Objema je rukama podupro građevinu i cijelim se bićem upeo da zaustavi rušenje. I gle: zidine se prestadoše razdvajati, štoviše, kamenje koje je već palo, vratilo se na svoje mjesto. I krov se ponovno nadvio kako bi Svetomu pružio zaštitu i dom. Vjera je ojačala, isto tako i nada a ljudi se iznova sprijateljili...

Bespomoćno je morao gledati kako padaju zidovi, kako se svetinje oskvrnjuju, kako su nezaštićene svemu izložene... vjera je nestajala, nada klonula a ljubav se u Crkvi gasila...

Sljedeći je dan Inocent III. imao iznenadni posjet. Čim je Franjo prešao prag, prepoznao je Papa u njemu bijednog čovjeka koji je u njegovu snu obnovio crkvu (usp. LM III,10).

Karizma

Blaženi je Franjo, gledajući kako Gospodin njegovu braću povećava brojem i zaslugama – kad je već bilo dvanaest vrlo savršenih ljudi koji su bili istomišljenici, a on bio dvanaesti – on, njihov vođa i otac, rekao je jedanaestorici: “Poći ćemo zato k svojoj majci svetoj Rimskoj Crkvi pa ćemo Vrhovnom svećeniku priopćiti što je Gospodin počeo po nama izvoditi da bismo s njegovim pristankom nastavili što smo započeli.” Išli su radosno i naviještali riječ Gospodnju (TD 46).

Gospodinu uzvratimo sve riječima i životom!

*“Sam mi je Svevišnji objavio
da moram živjeti po načinu svetog Evanđelja.
I to, u malo riječi i jednostavno,
dadoh napisati i
gospodin Papa mi potvrdi” (OR 14-15).*

Graditi Crkvu

Idi, popravi moju Crkvu! – to je trajni nalog koji franjevačka obitelj ima ispuniti u školi sv. Franje. U odlomcima o povijesti poziva Toma Čelanski razvija čitavu *teologiju gradnje Crkve*. U ovaj se okvir uzorno uključuje i Klara Asiška sa svojom zajednicom.

U mnogim su sjevernim zemljama crkve prazne, a redovi nemaju podmladka. Crkva je upadno izgubila na značenju kako za život pojedinca tako i za oblikovanje društvenog života. Zemlje odakle su nekada odlazili misionari, sada su same postale misijske zemlje. Drugačije je sa zemljama Juga.

Franjevačka se obitelj na Sjeveru kao i na Jugu mora u svojoj svijesti vratiti nalogu koji je dobila s križa u Svetom Damjanu i koji mora ispuniti. Riječ je o tome da iznova obnovi kuću Kristovu.

To znači: ona mora graditi Crkvu na temelju koji je sam Isus postavio. Ona sama mora biti Crkva kako ju je Isus zamislio. Međutim, nikada ne smije biti zadovoljna sobom. Naprotiv, ona mora i dalje pomagati Crkvi da sve više postaje Crkvom, pomagati svim ljudima da pod krovom Crkve nađu zaštitu i zavičaj.

Nova vodstva zajednica - obavijesti

Fra Jose R. Carballo ponovno izabran za generala reda OFM

U četvrtak 4. lipnja, članovi Generalnog kapitula Reda manje braće izabrali su fra Josea Rodrigueza Carballa ponovno za Generalnog ministra Reda. Pod predsjedanjem kardinala Jose Saraiva Martinsa, delegata Svetog Oca, 152 kapitularca su u prvom krugu, dali povjerenje dosadašnjem Generalnom ministru da vodi Red kroz idućih šest godina. Prvi krug glasovanja bio je dovoljan. Nakon službenog proglašenja valjanosti izbora, kapitularci su u procesiji pošli u Porciunkulu, praćeni zvonjavom zvona, mnoštvom kamera od raznih televizijskih postaja i lijepog broja puka koji se okupio za tu prigodu.

Fra Jose Rodriguez Carballo je 119 nasljednik sv. Franje. Do godine 2015. vodit će oko 14.000 Manje braće koji sada žive u 113 zemalja na svijetu.

Novo vodstvo provincije *Bosne Srebrene* – fra Lovro Gavran, provincijalni ministar

- fra Marijan Karaula, prov. vikar
- fra Luka Marković, vijećnik
- fra Mirko Majdandžić, vijećnik
- fra Mato Topić, vijećnik
- fra Pero Vrebac, vijećnik

Sestre sv. Križa – Đakovo: Na treće trogodište potvrđena je provincijalna poglavarica Milosrdnih sestara sv. Križa s. Franciska Molnar. Provincijalne savjetnice su: s. Suzana Babić, s. Finka Tomas, s. Amalija Kupčerić, s. Slavoljuba Raguž.

Klarise u Požegi: Nakon smrti majke Celine Princip održan je 1. lipnja u samostanu klarisa izborni kapitul u nazočnosti preuzvišenog g. biskupa mons. Antuna Škvorčevića. Za majku opaticu sestre su izabrale s. M. Piju od Presvete Euharistije Kozjak, za njezinu zamjenicu izabrana je s. M. Veronika od Sv. Lica Ivančić i za savjetnicu s. M. Rahela Dobrog Pastira Ban.

Biskup Škvorčević imenovao je franjevca o. Roberta Perišića, ofm za biskupijskog povjerenika za sestre klarise u Požegi.

Novim i obnovljenim članovima vodstava naših zajednica čestitamo i želimo svjetlost odozgor da istinu umiju prepoznati i hrabrost da tu istinu slijede i u novoj Stoljetnici franjevačke karizme!

